

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ASKOV LÆRLINGE

AARSSKRIFT FOR 1909

INDHOLD

Marius Kristensen: •Kirkens Klagemål•

Jacob Appel: Fra Maj 1908 til Maj 1909

Sven Fenger: Religionskongressen i
Oxford 1908

Askov Lærlinges Regnskab

Poul Bjerger: Højskolens Lærlinge

— Skolens Bibliotek

Skolens Regnskab

Statens Lærerhøjskole.

KØBENHAVN
LEHMANN & STAGE
1909

„ASKOV LÆRLINGE“

AARSSKRIFT

FOR

1909

Statens Lærerhøjskole.

KOLDING

KONRAD JØRGENSENS BOGTRYKKERI

1909

OLE CHRYSOSTOMUS' DIGT
„KIRKENS KLAGEMÅL“.

OVERSAT AF
MARIUS KRISTENSEN.

DERSOM vi skal få et indtryk af *humanismen* i Danmark, kan vi næppe gå til nogen bedre kilde end det latinske digt, som den daværende læsemester ved Københavns universitet Ole Chrysostomus fræmsagde i Vor Frue Kirke tredje pinsedag (d. 18. maj) 1529. Det er fra en kritisk tid. Biskop Lage Urne var død ikke en måned i forvejen, og universitetet i opløsning, en af de betydeligste lærere, lektor Frans Vormordsen var flyttet til Malmø for at lede den evangeliske præsteskole dær; mester Ole var endnu ikke gået over til de evangeliskes lejr, men droges stærkt i den retning, og inden et år var omme, var også han flyttet til Malmø. *Kirkens Klagemål* er på en måde hans sidste forsøg på at forsvare sit gamle standpunkt; at han lader Malmø-reformanterne udgive det med lutherske anmærkninger, betyder, at han opgiver stillingen og går over til reformationen. Han endte da også som luthersk superintendent i Vendelbo stift med bolig i sin fødeby Hjørring, hvor han døde 1553.

Mere end kirkelig interesse har skriftet dærvet, at

det viser os, hvorledes den latinske digtning gennemsyrrer den tids lærde humanisme. Man kan ikke i oversættelsen som i originalen se, hvorledes sætning efter sætning er lånt fra latinske digtere; men når Kristus forlader »sin faders olympiske højsal«, eller de hellige klosterjomfruer ligger til bords med Guddommen og nyder nektar og ambrosia, eller når hedenske myther hvært øjeblik bruges som billeder på kristelige ting, så forstår man dog noget af den underlige sammenblanding af hedensk og kristelig kultur, som humanismen var. Men vi må ikke undervurdere den sans for studier, som Ole Chrysostomus viser her, og som han bevarede til sin død, som vi ser af den fortegnelse, han optog over præsternes bogsamlinger i Vendelbo stift.

Digtet er oversat efter H. F. Rørdams udgave (Kbh. 1886), som også indeholder en del flere oplysninger om digtet, end her er givet.

SIG mig, du Herrens brud! sig, Kirke, vor hellige moder!
 hvorfor vander du dig, hvi flyder klager fra læben?
 hvorfor slukkes dit øjes lys i strømme af tårer,
 det, der før var så klart som de klare stjærner på himlen,
 5 tårestrømme så stærke, som regnen styrter i skybrud
 ned og gör hele jorden til dynd, og elvene fosser
 ned fra bjærge og standser som sump i dalenes bunde?
 Hvi har dit åsyn du kastet i grus? hvi river du håret
 ud af dit hoved, og sidder i sorg på jorden og vrider
 10 smærtedyldt dine hænder, så blege som vinterens snefnug,
 rimen på træerne lig og det hvide marmor fra Paros?
 græder så tungt som Niobe, da hun begræd sine fjorten
 sønner og døtre, som faldt for Apollos grusomme pile?
 sørger så dybt, som i fordums lid Meleagroses søstre,
 15 dengang den skæbnesvangre brand var kastet i flammen,
 indtil som fugle de fløj, omskabte, til højere luftlag?

Således også begræd Soldøtrene broderens døds-fald,
hans, som hovedkulds styrted' fra faderens vogn i hølgen,
åndede ud med faderens navn på de skælvende læber;
— nu står de klædte i poppelløv og stirrer i floden.

Sig mig, hvad er vel grunden til disse utallige tårer?
Dæmp din hulken, du arme, ogsukket, som trænger sig voldsomt
fræm fra dit bryst, og lad din bundne tunge få mæle!
Værst er sorgen, når skjult i bryst den ligger og ætser,
blot den fortælles en tro Achates, letter det byrden.

»Ve mig! grunden til sorg er ikke én, nej de tusend
smærter trykker min sjæl, min klage er mindre end smærten,
sorgen er mindre, end årsagen er; ja havde jeg tusend
tunger til brug, og satte Perikles' ordsnilde skytsånd
selv sig på læben, jeg vilde dog ej få ord til at nævne
alle de sår, som fjendtlige spær har slået mit hjærte;
mange vil blive til rest, om ej fredens bedste beskærmer,
Christus (han, som forlod sin faders olympiske højsal,
påtog, lydig mod Faderens bud, et dødeligt legem,
for at befri vor menneskeslægt fra Helvedes lænker,
dem den i fordums tid, af Satans rænker forloklet,
lagde sig i, dengang den leved i Paradis-haven) —
han kom og bragte mig hjælp. Ti man kan slet ikke lide
her på menneskehjælp, den bringer ej håb om frelse.

Så mange troens voldsomme fjender, vilde tyranner,
folk, der har svoret mig troskabsed, nu hærger min indvold,
så mange, som ej fordum man så på Marathons slette,
dær, hvor Miltiades brød kong Xerxes' mægtige scepter,
vendte tilbage med sejr, højt æret og priset af alle
og i Athen gennem gaderne drog, tiljuble af folket.
Ej var så mylrende fuld af krigsfolk marken ved Cannæ,
dengang da Romernes blod rødfarved de puniske værger,
da Karthago forsøgte at blive verdens behersker.

Her *Ægypternes* skare nu griber de blodige våben
for på Faraos bud at myrde med sværdet det afkom,
som jeg Christus har født og badet i rensende vand til
håbet om det forjættede land — hint land i det fjærne
langt fra Ægyptens jord med de gamle hedenske guder —
eller at drive det folk, som flyr til en friere hjemstavn,
alter til trældomsåg, som det alt for længe har håret.

Amalekiten hist har draget sit sværd mod mit hjærte,
hindrer mig i at nyde det eftertragtede hjemland.

Dær, langt borte på sletten, så høj som de toppede fjælde,
står *Filistrenes* kæmpe, som *Polyphemos* at skue,
60 svinger sit vældige spær og æsker med *Stentor*-stemme
mig til tvekamp ud imod sig, og skovene ryster
under hans gjaldende råb, ja selve himmelen skælver.

Ingen *Moses* står bi, som kan strække sin hånd imod himlen,
kæmpe for mig ved bøn; ej en *Josva* til sværdet at svinge
65 farvet af fjendtligt blod midt inde i fjendernes hærflok;
ingen *David* jeg har, hvis slynge kan *Goliat* fælde.

Hvis du har tid at granske det alt tra tidernes morgen,
til at høre om verden, da end den died i svøbet,
ja, hvis du bare har tid at høre kongernes navne,
70 hvordan hver enkelts folk og love og tider har været,
døm så, og sig, hvornår har vold været mere ustraffet,
eller forbryderisk vej gennem livet mere uhindret?
Sammenlign, om du vil, med vor tid, henfarne tider,
tider, dem hellige skjalde som jærnets alder betegned,
75 tider, da — hvis man kan tro, at rygтет farer med sandhed —
Uret først kom i verden ind med *Frækhed* i følge,
vej mod hinanden så retfærdigt *vor* tid og disse,
og du vil straks bryde ud, hvis din ånds lys ikke er slukket:
Hør mig, himmel og jord! den tid kan med *vor* ej ligned,
80 gylden var jo den tid, som man gav navn af en jærntid,
vor tid, den er af jærn, eller, hvis noget hårdere findes,
da er den det, så fræmt med sit rette navn den skal nævnes!
Dyden sukker, af lande forvist; kun få eller ingen
spor der mærkes på jorden af den, hvor nøje man gransker;
85 Fromhed ligger besejret, til himlen *Astræa* er flygtet;
ingen elsker sit land eller ærer de henfarne slægter,
ynglingen ærer ikke den gamle, ja ikke sin lærer,
ham, ved hvis tale og lærdomsord han nylig har mættet
hjærte og sind for at hæve sin sjæl over kvæget, det stumme,
90 det, som naturen har nægtet at bruge røsten til tale.

Hvad skal jeg sige om *Freden*, den bedste gave, som himlen
guddomsnådig har sendt til gavn for jordiske slægter?
Nødes ej også den at vandre i søstrenes fod spor
klædt i aske og sæk og knugende hånden mod barmen,

fuld af smærte og gå på hele jorden som fredløs,
 både, hvor den mod nord sig strækker frossen og isklædt,
 hvor den sig breder mod syd med regnskytag over hoved,
 dær, hvor det klare lys optændes af Solgudens fakkell,
 og hvor solen igen dukker ned i Okeanos' bølger.
 Blodbestænket har Mars tilegnet sig alt, og han ryster
 hele verden i krigerisk larm, og under hans banner
 fylker ej mænd alene, men også kvinder til kamp sig,
 Had og Vrede i følget går, Kamp, Rædsel og Trusler,
 Uretfærdighed, Rænker og Svig, Voldsdåder og Plyndring.
 Broder falder for broders sværd, før timen er slagen,
 sønnen med voldsom hånd afskærer faderens livstråd,
 tvært mod naturens orden og lov, og faderen sønnens;
 døtrene sætter til side og hader moderens påbud,
 og mod døtrene atter er iskoldt moderens hjærte;
 ikke kan tvillingsøstre i hus bo sammen, ej heller
 måg imod måg, eller sønneviv mod husbondens moder
 viser sig tro, ja endog, skönt fast utroligt det lyder,
 splid adskiller selv dem, hvem ægtesængen forener.

Efter at Mars nu med vold i hvært et rige har raset
 tvunget hvært eneste folk på jord til hans fane at sværge
 lydighed under hans lov, er end ej ved sådant et vælde
 stillet hans herskerbegær, så det kan falde til hvile.
 Nej, mod de høje stormer han fræm og agter, om lykken
 vil stå ham bi og støtte hans plan, selv himlen at vinde
 og at fordrive fra stjernernes borg de himmelske magter.
 Alle de herlige mænd, der led til frelserens ære
 døden og dærved efter gudfrygtige forfædres tanker
 købte sig himlen til løn, dem vil den stenhårde yngel,
 denne skændige hob, nu rive ned fra Olympen
 og bemægtige selv sig herredømmet i himlen.

Skjaldene sang det for os, at således også i oldtid
 søgte de Slangefodede fjæld at stable på fjælde
 for at bane sig vej til den høje Jupiters bolig.
 Jupiter sendte dem da sin tordenkile i møde,
 styrted med den dem ned i jordens dybeste afgrund.
 Dærfor smykkes endnu hin Ætnas lund af trofær
 fra den phlegræiske kamp og gudernes bytte fra fjenden;
 ej er i hele lunden et træ, som ej bærer minder
 endnu fra sejren, på et ses Xanthus' vældige ryghud.

135 stadig bærer den spor af gudsfaderens lynilds
brændende siksak-fure, som skinner ud gennem lunden;
el bærer Mimas' glubende svælg og alle hans våben;
el er trindt omhængt med Ægæons hundrede lanser;
el sig böjer mod jord for Enceladus' vældige legem,
140 vilde vel helt falde om, hvis ej nabotræet med Caons
krop gav det støtte at læne sig mod, så faldet kan undgås.

Selv ej jomfruskaren man regner for værdig til himlens
hæder, dem, der har trådt letfærdigheden den træske
fast under fod, og som til Venus' lønlige glæder
145 aldrig sig gav, og som ej i ægtestand har sig givet,
for Gud selv at kunne som værdig bolig fræmbyde
legemets tempel og bringe ham snehvid uskyld som medgift,
så at til sidst de kan som sejrende hvile bestandig
i det ætheriske bo, og i krans om Guddommens taffel
150 nektar og den ambrosiske kost evindeligt nyde.

Ej ugudelighed dog raser mindre mod dem, hvem
man gav bekenderes navn, og vil dem Olympen berøve,
dem, hvem frygten for død, hvem kongers truende tale,
dem, hvem smigrende ord, så søde som frugter og honning,
155 dem, hvem løfter om guld og grønne skove ej lokked
til at vende sig bort fra den én gang favnede Christus —
så stærkt brændte i *deres* bryst den himmelske lue.
Dem indespærrer man nu i et eller andet fængsel,
men på den yderste dag skal alle mennesker træde
160 fræm for dommerens blik og løn for gærninger tage,
som de fortjæner, og gå til Himlen eller til Helved.

Således raser nu Furiers magt i menneskers hjerter,
river afsted deres sind ud på de vildsomme veje,
således hersker nu Plutos mø i menneskers indre.

165 Skal jeg vel tie om det, at selv jeg søndres af nye
sekter, og hvilken ondskabs vækst der spirer af jorden
efter den gamle tids storkætteres giftige udsæd,
den, som de sande hyrder med flid har hæmmet i grøden,
aldrig trætte af kamp, hvor mødige lemmerne også
170 blev, mens i ansigtets sved til værn mod fordærvets bølger
dæmning de bygged af træ fra Sions hellige lunde
for at værne de dem betroede får mod dens pestflod.
Nu har strømmen brudt hul og vælter mod fårenes folde

75 brusende fræm som en flod og sudler græsset, og ve mig!
 får og fårenes hyrder i fællig drikker af strømmen
 uden at ane den gift, som snildt er dulgt i dens vover.

Helvedes bådsmand selv nu føler svag sig og aflægs,
 ønsker sig ofte en båd, som bedre rummer de mange,
 ønsker, at bredderne var lidt mindre fjærnt fra hinanden,
 80 ti det mylrer på bredden med folk, der trænges og venter
 efter at komme om bord, som kvaltes i giftflodens strømme,
 dag og nat må han færge, får aldrig søvn i sit øje,
 vred han stager dem over og måler flodlejets bredde,
 næppe har så han losset sin fragt, før båden må over
 85 for at fyldes påny med folk, han også skal færge.

Midt iblandt almuesmænd ser her man kronede konger
 sidde på toftens fjæl, og ingen klager, fordi han
 nyder for ringe eller for stor en hæder på færden.

Æacus driver i flok de kommende hen foran Helveds
 90 konnings åsyn, at dom foruden tøven kan fældes,
 her han sidder, og lod på lod han tager af urnen,
 bange står sjælene fræm, og samme rædsel har alle:
 hvilken straf de skal få for livet, de leved i synder.

Først dog dommeren hører, hvad ondt de gjorde i live,
 95 før til en rædsom dom han åbner de sluttede læber,
 straffer enhver i det mål, som brøden har gjort ham fortjænt til,
 en som Ixion skal på hjulet evindeligt hvirvle,

en som Tantalus tørst og hunger lide bestandig
 midt mellem vigende vand og frugter, han næsten kan smage,
 100 en bides sønder af Helvedhundens glubende tænder

uden at dø dog deraf og få en ende på pinen,
 en i sit ansigts sved skal trille Sisyphus-stenen
 op imod hjærgets top, mens stadig den ruller tilbage,

en af den grådige grib skal hakkes, rives og slides,
 105 en udaf Lethes flod skal øse med bundløs krukke,

ligesom Danaos' æt, i hullede kar for bestandig
 ikke til mindste gavn det vand, som dog rinder tilbage.

Rædsom furieflok med piskens hvinende svøbe
 pryglers andre, som hænger med hovedet nedimod jorden
 110 hejste ved benene op til tops i de højeste galger,
 mens deres arme er dem grusomt bundne på ryggen.

Christus! hvor længe skal gift sig gennem foldene snige,
 og dine dyre får af dødens smitte fordærves?
 Knappt får de tid engang at nippe en smule til græsset
 215 eller at drikke en slurk af åens rindende vande,
 før de har døden på læben — en sådan styrke har giften.¹¹
 Ak, og hyrderne glemmer rent at vogte på stalden,
 søger et yppigt liv og hader pligten af ladhed,
 glemmer så helt deres pligt, at griskhed gør dem til tyve;
 220 hyklende troskab graver de løbegrave om natten,
 sprænger dørene ind, eller bryder sig hul gennem taget,
 trænger i staldene ind og raser som glubende ulve,
 sørger hverken for vand eller passende græsning for hjorden
 af de betroede får, beskytter dem ej mod Lycaons
 225 blodgriske æt, der sniger sig om ved dag som om natten
 med sit blodige svælg omkring de tætfyldte folde.
 Ej kan de heller nu, når sulten mælder sig, mættes
 med den mælk, som de får af de dem betroede hjorder;
 ej kan de nøjes med ulden til legemets værn mod kulde,
 230 som det var hyrders skik, nej, skindet flår de af kroppen,
 slagter og river itu og flænger de bævende kroppe,
 slider i dem med tand, ja piller dem kødet fra knogler,
 ja med grådige mund dem helt og holdent fortærer.

Dersom en biskop tog til rettesnor Pauli eksempel,
 235 skulde han være, som denne siger, til rede for alle,
 ret en tjæner, og tro som hyrde våge for hjorden,
 strø i stjerne ud Gudsordets nærende kærner,
 være for andre et lys ved lærd, ved from og ved pligten
 viet vandel og våge, når hjorden, der blev ham betroet,
 240 sover om natten trygt, få bugt med søvnen den søde,
 skinne for folk som et fyr ved rent og hæderligt lævned,
 ej være træl for lykken, så skør som glar, og en bold i
 skæbnens legende hånd, en tidsel, som Christus har sagt det;
 trøste de sørgende får, til hjælp de trængende ile,
 245 dæmpe hver strid og tvist, som kan blandt fårene opstå,
 gyde i hjærterne broderligt sind og knytte dem sammen.
 værne om uskyld, rævse enhvær, som freden vil bryde,
 ej som en grusom tyran, som en fader, mildt og med alvor.
 Fri skal han være for prunk, for hovmod såvel som for griskhed,
 250 mindes, han selv kun er kød, men at også de, som han byder,

selv er menneskebørn, ej dyr, der træller for bugen og må med nedvendt blik på jorden søge sin føde. For sine får må han glad kunne sætte livet i vove, langt mer formuen da, om det er fornødent, og dærtil se på samfundets tarv og ej på sit eget blot tænke.

Ak, men hvor få af biskopper nu er slige på jorden, som ikke tværtimod går fjendeskaren til hånd. Tro mig, de som bærer den hornede Mithra på hoved, staven med plader af guld og af sølv vel prydet i hånden, de, som ved æressmykker, ved ceremonier og klæder, hædersnavne og rang, der hæver dem op over mængden, tilegner sig den højeste rang og gærne vil kaldes *ændelig* stand, Guds hellige folk og Himmelens venner fræm for andre, de har af en ægte bisp næppe skyggen, selvom i ydre skin de stråler aldrig så meget. Kræng de Silener og se, hvad indhold de har — du vil finde Crøsuser og Alexandrer og Xerxeser dær og Darier, ham, til hvis sejerspomp så ofte Roma var vidne, alle tyranner, som var fra verdens tidligste ophav, dem vil du se, ja mænd som Æsop og Sardanapalus, gribbe, hvis griske blik fra guldet aldrig sig vender, hungrige ulve, vilde løver og dærtil Harpyjer.

Hvordan de videre er som Mæcenater for lærdom, ser man af tilstanden klart, det mangen kronraget vidner; bugen er deres gud, de kan blot æde og drikke, enere er de blot, en gavnløs byrde for jorden. Skulde du spørge dem om, hvad *casus Orphea* kaldes, eller om første led er langt eller kort i *musa*, hine æsler på tvende ben véd intet, og om du taler tre ord på Latin, tror de, det er Mesopotamisk. Dersom du fritter dem ud: hvad betyder det ord *crocodilus*, svarer de: det er en eg; *quercus dura*: det er en fugl vist; Fønix-fuglen bliver en hest, Parnasset en stillids.

Det er jo ikke så sært, når hele biblioteket er kun en bog, hvoraf de kan opramse bønner til Christus, og så et himmelsk værk — ja, nu har jeg glemt, hvad det hedder — nej, *Sov i ro* er dets navn, i fald du det ønsker at vide.

Dog ser man trindt omkring Vorherres vingård betroet sådanne folk, ja på højeste trin man finder dem anbragt. Hvad har vel de bygget op i århundreders løb på Herrens

- hus? hvad dagværk har de for høstens herre vel udført?
 Just det samme, som hist i Arkadien vildsvinet gjorde,
 eller det svin, som Diana til Calydonien sendte,
 eller hvad dronerne gör i biernes voksbygte borge.
- 295 Hvær er tilfreds med sit værk, når blot han kan nå sine *tider*
 rigtigt at læse og så sin alvertjæneste gøre
 eller med rædsomt vræl opfyldte det hellige tempel.
 Længe har fårenes hjord dog hungret nu efter ordet,
 det, som giver til evigt liv dem føde og næring,
- 300 og som guddommelig røst har budet at sprede blandt folket.

- Ak, jeg taler for døve øren, min tale ej rører
 disse arkadiske brødre, med større iver de stiller
 blot deres lyster tilfreds, de plejer legemets velmagt,
 ulven raser så frit i de ubevogtede folde.
- 305 Se blot, hvor de går fræm, mens bugen bævrer af fedme,
 hvor deres fødder knap kan bære de buttede lemmer.
 Dærimod ligger lærdoms rigeste skatte og smægter,
 de, som Muserne ejer og Phøbus og Gratiens skare,
 og den digter, som er indblæst af guddommens ånde,
- 310 de, som Paulus, da bort han drev de hæmmende skylag,
 med sin herlige røst for verdens øre forkyndte.
 Reven er deres dragt, deres lemmer trætte af møje,
 ydet til studiets tary, i fremmede reder de bygger,
 hvilket hvært eneste år drager store summer af landet.
- 315 Her over usselt liv de trøstes ved studiets glæde,
 bærer de tunge kår med et mod, som ikke er knækket,
 indtil der dages en tid, som bærer rigere lykke,
 da man ærbødigt igen ser hen til studiers dyrker,
 da en Homerus igen sin lærdoms hæder kan nyde.
- 320 O gid Parcerne snart os slige tider tilmålte,
 sendte til Tartarus bort de tykke Midasers skare!«

Forklaringer. V. 11. Paros, ø i det græske øhav, berømt for sit hvide marmor. — V. 12. Niobe pralede overfor Leto af sine mange børn; til straf for hendes hovmod nedskød Letos børn, Apollon og Artemis, dem alle. Ofte fremstillet i kunsten. — V. 14. Meleagros, græsk helt, hvis liv var knyttet til en brand, som moderen havde gemt, men engang i harme kastede i ilden (sml. Nornegæst); hans sørgende søstre forvandlede

Diana til perlehöns. — V. 17. Soldøtrene (Heliaderne), der begræd deres broder Phaetons fald fra solvognen, blev forvandlede til popler, som nu græder ravnårer ned i floden Eridanus (Po). — V. 25. Den tro Achates er Æneas' trofaste ledsager i Vergils Æneide. — V. 29. Perikles, athenæisk statsmand, besad en ualmindelig veltalenhed. — V. 42. Marathon, hvor Miltiades år 490 f. Kr. slog (ikke Xerxes', men) Darius' vældige hær. — V. 46. Cannæ, hvor Hannibal år 216 slog Romerne. — V. 49. Ægypterne, se 2. Moseb. 14. — V. 56. Amalekiten, 2. Mos. 17. — Filistrenes kæmpe, Goliat, som sammenlignes med den græske kyklop Polyfem (Odysseus' modstander), og hans røst med Stentors, som iflg. Homer råbte så stærkt som 50 andre. — V. 67. De gamle tænkte sig fire verdensaldr, guldalderen, sølvalderen, malmalderen og jernalderen, den sidste som den syndigste. De »hellige skjælde« vil vel blot sige »skjælde, som har digtet om religiøse (endda hedenske) æmner«. — V. 76. Uret og Frækhed tænkes som onde ånder (kvinder), ligesom Dyden (v. 83), Fromhed (v. 85) og Freden (v. 91) som gode ånder (sml. opregningen af Marses følgesvende v. 103—104). — V. 85. Astræa, hos Ovid, som er mester Oles forbillede, den sidste af »de himmelske«, der forlod den fordærvede jord. — V. 96—99 vil blot sige: til alle verdenshjørner. — V. 100. Mars, den romerske krigsgud. — V. 126. De Slangefodede, Giganterne, som søgte at storme himlen, men dræbtes med Jupiters lyn. Nogle mere eller mindre søgte navne på Giganter opregnes i det følgende. — V. 150. Nektar og ambrosia, gudernes udødelige drik og mad. — V. 162. Furierne, hævn gudinderne, blandt dem helvedfurien, Enyo, »Plutos mø«. — V. 177. Helvedes bådsmand, Charon, som færger de døde over til Hades, hvor Æacus skal dømme dem. — V. 197. Ixion efterstræbte Juno og straffes med i underverdenen at hvirvles rundt, lænket til et hjul. — V. 198. Tantalus, som vilde lokke guderne til at spise menneskekød, led i underverdenen af ustillelig sult og tørst. — V. 200. Helvedhund, den trehovedede Cerberus. — V. 202. Den snedige Sisyphus måtte i underverdenen trille en sten op ad en bjergside, men den trillede altid ned igen. — V. 205. Lethæ, flod i underverdenen; Danaiderne måtte med hullede øser fylde hundløse kar. — V. 224. Lycaon blev forvandlet til en ulv. — V. 256. Mithra, bispehue. — V. 258. Silener; man brugte iflg. Platon at anbringe fine gudebilleder inden i statuer af den kluntede Silen, Bacchus' fosterfader; men her er indholdet ikke fine gudebilleder, men de værste tyranner (v. 267—68) og ryggesløse personer (Æsop var en berygtet ødeland, Sardanapal den udsvævende assyriske konge). — V. 272. Harpyjer, menneskefugle, som ødelagde den blinde kong Phineus' mad. — V. 273. Mæccenas, Augusts kunstforstandige ven, som skaffede sin tids digtere gode livsvilkår. — V. 276. Enere, σ : af den slags, som der går tretten af på et dusin. — V. 287. Der var virkelig en »hjelpebog for prædikanter«, der hed »Sov i ro«; ved hjælp af dens eksempler kunde man nemlig på stående fod lave en prædikan og behøvede ikke at forberede sig under nattevågen. — V. 292 flg. De her omtalte vildsvin var som andre svin dårlige medhjælpere ved agerdyrkningen. — V. 319. Universitetet i København var i sådant forfald, at man, når man rigtig vilde studere, måtte rejse udenlands. — V. 320. Parcerne, skæbnegudinderne. — V. 321. Tartarus, underverdenen. — Midas, den bekendte konge, der havde så liden kunstforstand, at han foretrak Marsyas' fløjte for Apollons cithar.

FRA MAJ 1908 TIL MAJ 1909

AF

JACOB APPEL

Vi havde ventet Besøg af Bjørnstjerne Bjørnson først i Juni Maaned, da han rejste hjem til Norge. Desværre kom han ikke; jeg fik følgende Brev fra ham dateret 13. Juni København.

»Kjære Appel, kjære venner paa Askov, gamle og unge!

Til min sorg maatte jeg rejse forbi. Mit hode var i ustand, antaglig fordi jeg i Paris hadde faaet for stærke briller, og uten at hodet er i god stand, har jeg ingen ting at gjøre paa Askov.

Men mens jeg rejste forbi, laget jeg følgende verslinjer for min gamle kjære vän Lacour:

Opdager-tanker, klare, høje,
og lykkefager kjærlighed,
de mødtes i hans store øje
som solskin i et blomsterbed.

Blandt Bønderne han vilde blive,
og der, hvor de var stævne sat,
han gav (og straalte ved at give!)
sin lærdoms- og sin hjerteskat.

Jeg vet ikke, om der skal mere komme til; her i Kjøbenhavnertummelen får jeg heller ikke vite det. Men jeg sender det frem til gode øjne.

Jeg står i gjæld for mine betragtninger over fantasien viet Charlotte Schrøders minne. Men det har ofte gåt mig så, at mine løfter har fåt utsættelse, ænog i flere år på grun av mit bevægede liv.

Men de holdes altid.

Eders innerlig hengivne

Bjørnst. Bjørnson.

Hils særskilt gamle Nutzhorn!

Senere kom der et Brev fra Aulestad ^{5/7} 1908.

Kjære Appel, jeg har været så optat nu sist av mit arbejde, som måtte komme i god skik æfter rejsen, før jeg fik god samvittighed, at først i går nat, jeg lå våken, vændte jeg tilbage til Lacours dødsrunne.

Nu har jeg det:

Opdagertanker, klare, høje
og lykkefager kjærlighed,
de mødtes i hans store øje
som solskin i et blomsterbed.

Han gav — og strålte ved at give —
sin lærdoms- og sin hjærteskat
til bondens bo. Nu kan det blive
et daglyst hjem, selv midt i nat.

Tusen hilsener! B. B.

Var vi bedrøvede over, at Bjørnson ikke naæde ind til os, var vi glade og taknemlige over det sande og smukke Billede, han gav os af Poul la Cour.

Hentydningen i det første Brev til, at Bjørnson stod i Gæld »for betragtninger over fantasien viet Charlotte Schrøders minne« forstaaes let, naar jeg oplyser, at han tidligere har bebudet, at han vilde komme her til Askov og holde et Foredrag om Charlotte Schrøder, hvem Bjørnson, efter sin egen Udtalelse, skylder en særlig dyb og fyldig Forstaaelse af Fantasiens Natur.

Hvis Bjørnson vinder Helbred dertil, tvivler jeg ikke om, at han kommer her end en Gang, men jeg tænker, han da vil tale om baade Charlotte og Ludvig Schrøder. Bjørnsons Landsmand Helge Væringsaasen fra Elverum har for mange Aar siden ladet Schrøder modellere og støbe i Bronze og aftalt med Bjørnson, at han skulde tale, naar Busten blev afsløret. Men Schrøder vilde letforstaaelig ikke have sit eget Billede staaende i Askov, saa længe han levede og boede der. Nu i den afvigte Sommer har Helge Væringsaasen været her for at se paa Plads til Mindesmærket.

Maatte Bjørnson genvinde sit Helbred! Vi haaber, han da, som altid, holder sine Løfter, og vi faar endnu en Gang Bjørnson-festlige Dage i Askov.

*

Det aarlige Elevmøde blev holdt 20. og 21. Juni. Jeg bød de gamle Elever, der var mødte, velkommen med følgende lille Tale:

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang.
Aldrig forstummer
Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimssang.

Naar Skolens gamle Lærlinge i Dag samles med dem, der nu er Elever, og med os Lærere, skal der først

lyde et Ord om de to, som vore Tanker i Vemod, men med varm og inderlig Taknemlighed søger hen til, Ludvig Schrøder og Poul la Cour.

Jeg vil tage mit Udgangspunkt fra Vennemødet i København i Dagene efter Grundtvigs Begravelse 1872.

Det var naturligt og i sin gode Orden, at Ordførerne paa dette bevægede Møde gennem deres Tale søgte at faa fremlagt deres Syn paa, hvorledes den rige Arv, som Grundtvig i kirkelig og folkelig Henseende havde efterladt sig, skulde tages op, udnyttes og føres videre.

Man har i den udførlige Beretning fra Mødet en god Hjælp til at faa Indtryk af, hvordan en Række af Grundtvigs betydeligste Lærlinge, hver med sine særlige Forudsætninger, havde taget mod Mesterens rige Indskud i dansk Kirke-, Skole- og Folkeliv.

Dette gælder ikke mindst om Talen, som den 36-aarige Ludvig Schrøder holdt. Af denne Tale fremgaar med stor Tydelighed de Hovedlinier for Schrøders Arbejde i Ungdomsskolen, som han trofast og uden Vaklen og Tvivl fulgte til sin sidste Arbejdsdag.

Schrøder brugte forskellige Billeder for at udtrykke, hvad der i folkelig Henseende var naaet og fremtidig skulde naaes ved Grundtvigs Gerning i det danske Folk. Jeg gengiver et af disse Billeder, som jeg finder er træffende for Schrøders eget Livsarbejde, og som fremdeles peger paa en Hovedopgave, naar Talen er at føre det folkelige Oplysningsarbejde videre i Grundtvigs Aand.

»Der er fortalt, at naar en Mand i gamle England vilde være Ridder, saa maatte han forberede sig ved Nattevaagen og Fasten, og naar Klokkerne ringede til Froprædiken, til den tidligste Messe paa Dagen, saa gik han med sine Vaaben op til Højaltret og lagde

dem ned som en Gave, et Offer for Herren; men naar saa Klokkerne ringede til Højmesse, saa gik han igen op til Herrens Alter for at tage sine Vaaben signede tilbage, indviede til Livets Kamp, til en Kamp til Herrens Ære.

Det staar for mig som hele Middelalderen kan samles i denne Altergang ved Froprædiken; alle de store herlige Kæmper og Kvinder med de smeltede Hjærter gik op til Alteret og lagde ned som et Offer alt, hvad de naturligt elskede.

Men i vore Dage ringer Klokkerne til Højmesse —

Klokken i den danske Kirke,

Det er Sagas klingre Skjold, —

og den ringede først for Nikolaj Frederik Severin Grundtvig. Han gik i Spidsen op til Højaltret og hentede det, som Faderen havde hengivet for Kristi Skyld, tilbage, velsignet til Livets Brug, og det var i lang Tid, som om der ingen vilde følge ham; men alt som Aarene gik hen, blev der flere og flere, der vilde det. Denne Altergang er, saaledes staar det for mig, endnu ingenlunde afsluttet; det vil vare i mange Tider endnu, da det maa blive vor Hovedgerning, vor Hovedidræt at vandre op til Herrens Alter for at tage tilbage, signet og indviet til Livets Brug, alt det, som Fædrene af Kærlighed til Herren har nedlagt der i de Tider, da Lyset kun skinnede dunkelt som igennem de malede Ruder paa Middelalderens store Domkirker, men da Hjærterne hængte desto trofastere ved det Lys, som skinnede for dem. Vi, som har Lyset straalende over os, anderledes rigt end de havde, vi har den Gerning at gaa i de gamle Spor, at hente ned al den Rigdom, der er nedlagt af Fædrene, indviet til nyt Brug, til Livets Brug, ja til Brug under Livets Fornyelse.«

Schrøder var gennemglødet af Troen paa, at Menneskelivet har Ret til at udfolde sig rigt og mangfoldigt, herligt og skønt; han var tryk og sikker i Troen paa, at det netop er det virksomme, det daadrige Menneskeliv, som herliggør Gud, naar da Vaabnene, der føres, er signede, saa Dagen og Daaden kan begynde i Guds Navn, og Aftenen og Hvilen hilses med Tak til Dagens og Daadens Giver.

Og Schrøder gik med fuld Tillid i de Spor, Grundtvig havde traadt. Thi Grundtvig var den erfarne Mand. Han kendte personlig at gaa til Froprædiken. Han havde i sin Trængselstid ogsaa ment det nødvendigt at henlægge »alt, hvad han naturligt elskede«, først og sidst sin Digterharpe som et Offer for Herren paa Højaltret. Men han havde siden faaet Kraft og Styrke til paany at gaa op til Altret og havde hentet sin Harpe signet tilbage til Livets Kamp til en Kamp til Herrens Ære.

Jeg ser Schrøders Hovedgerning som Ungdomslærer deri, at han var utrættelig og med hele sit Hjærte optaget af at faa fremdraget Værdier til at dygtiggøre Ungdommen til Livskampen, men saadan, at han aldrig glemte, at kun de signede Vaaben bringer de kæmpende Velsignelse.

Det var i Aarenes Løb meget og mangfoldigt, Schrøder søgte at tage med ind i det, som skulde tjene det daadfulde Menneskeliv til Vækst og Udfoldelse.

Selv brugte han sin Tid og sine Kræfter som den nidkære Tjener, hvis Fryd det er at se Arbejdet skride. Men hvad der ogsaa fremmede Gerningen, han stod i, var hans Evne til at samvirke med andre. Jeg tænker da først paa hans Ungdomsven og Medarbejder gennem alle Aarene, Nutzhorn, som vi er glade og taknemlige for endnu at have aandslivlig og virksom

iblandt os. Paa det historiske Omraade, men ogsaa ganske særlig paa Sangens Omraade har Nutzhorn tjent i samme Aand som Schrøder. Det skal nok vise sig klarere og klarere, at Nutzhorn gennem det Væld af Toner, han har været med til at skænke vort Folk dels ved sine egne Melodier, dels ved sin sjældne Evne til at faa Mennesker til at tage imod andre Tonekunstneres Sange, har virket med signede Vaaben, saa Folkesangen, hvor den er bleven udbredt ved Nutzhorn, har en ægte Klang i sig til Guds Ære.

De to Ungdomsvenner har i deres Gerning gjort John Ruskins Ord til deres: »Menneskene skal i deres Liv og Færd stræbe efter at give Gud Æren«. Det er et andet Udtryk for, at der skal kæmpes med signede Vaaben.

I Ungdomsskolen vil der Tid efter anden vaagne Trang til at faa Talsmænd for de forskellige Sider af Aandslivet, der virker afgørende paa den unge Slægt.

Saadan er det hidtil gaaet i denne Skole. Saadan vil det ogsaa gaa i de kommende Dage.

Schrøder forstod dette og havde Frisind og aandelig Rummelighed til at gjøre Plads for ny Kræfter.

Da Skolen her i Askov 1878 blev udvidet, var Betingelsen, for at dette kunde ske, at der kunde findes en Mand, som evnede at tilføje den folkelige Ungdomsskole, hvad den havde Brug for af Kundskab fra Naturforskningen, ikke mindst en paalidelig og fattelig Oplysning om Naturforskningens Arbejdsmaade og Grundbetingelse.

Denne Mand fandtes i Poul la Cour, som blev draget til Folkehøjskolen dels ved sin Hustrus Kærlighed til den, dels ved sin hjertelige Trang til at meddele sig til Ungdommen.

Men i Poul la Cour vandt Folkehøjskolen en Mand, der ogsaa fører signede Vaaben. Overmaade smukt har en af hans Elever, Forfatteren Martin Andersen-Nexø, udtrykt dette ved at skrive om ham, at han i en Tid, da det kolde Budskab om »Kampen for Tilværelsen« blev bragt den unge Slægt, havde Mod og Kraft til som Naturvidenskabsmand og som Menneske »at sætte Kærligheden som Livsbærer«.

Ja, der var et sjældent smukt Samarbejde mellem de to, som er gaaet bort. De var nemlig helt ud enige om Maalet for Skolens Gerning, og de var gensidig store nok til at give hinanden personlig Frihed, saa de kunde virke hver især paa sit — efter Højskoleforhold — vidtstrakte Omraade med alle deres Kræfter.

Maatte vi, der fortsætter Gerningen, faa Lykke til at gaa i deres Spor; maatte vi faa Kræfter til at tage op i vor Gerning, hvad Tiden kræver, men dog aldrig glemme, at i Livskampen evner vi Mennesker kun at vinde fremad, naar vi fører signede Vaaben.

*

Under Sommerkurset havde Skolen Besøg af det danske Kongepar, Prinsesserne Thyra og Dagmar og Prins Gustav, nemlig den 29. Juli.

I Gymnastiksalen, der var festlig pyntet, var der dækket til omkring ved 350 Mennesker. Foruden de kongelige Gæster med Følge var der indbudt en Del af Omegnens Folk, ligesom selvfølgelig Skolens Lærerfamilier og Skolens Elever var med ved Middagsbordet. Som vi altid plejer, naar der er Fest her paa Skolen, sang vi: »Lad det kendes Herre god« inden Spisningen begyndte. Ved Bordet holdt jeg paa Skolens Vegne følgende Tale:

»Ved Indvielsen af Ribe Domkirke for 4 Aar siden blev der af Biskop Koch mindet om, at under Hans Majestæt Kong Christian IX er der i vort Fædreland bygget flere Kirker end under nogen anden dansk Konge siden Valdemarernes Dage. Disse mange ny Kirkebygningers Fremvækst staar selvfølgelig i nær Forbindelse med Liv og Røre paa det kirkelige Omraade, staar i Forbindelse med det øgede Folketal og med en økonomisk Opgang i vort Folk, men peger ogsaa paa, at Landets Konge og Regering ved sammen med Folkets Repræsentanter paa Rigsdagen gennem Lovgivningen at yde Tilskud til de ny Kirker har handlet i Tro paa det Ord, Deres Majestæt udtalte ved nævnte Kirkeindvielse, at Guds frygt styrker Riget. Det er lykkeligt for Fædrelandet, naar den aandelige Trang, der gør sig gældende i Folket, møder Forstaaelse hos Landets Konge og Regering. Naar Deres Majestæt i Dag viser den folkelige Højskole her i Askov den kongelige Ære, at Deres Majestæter er kommen til Stede, vilde jeg gerne tillade mig at minde om, at Kong Christian IX's Regeringstid foruden de mange Kirkebygninger ogsaa har set den danske Folkehøjskole vokse frem, og jeg tør sige, at de Kræfter, der har baaret Højskolen frem, ogsaa har været med til at vække kirkeligt Liv og Røre, saa der er en Forbindelse mellem de mange Kirker og Folkehøjskolerne. Disse Skoler har til Opgave at vække og hjælpe Landets Ungdom til at faa Del i det Aandsliv, der paa vort Modersmaal ved Historiens, Digtningens og Forskningens Vidnesbyrd er hjemmehørende i vort Folk, saa Kærligheden til Fædrelandet og Taknemligheden over at tilhøre det danske Folk kan blive levende i de unges Hjerter. Denne Opgave vil vi, der staar i Folkehøjskolens Tjeneste, helst be-

tegne som et Arbejde til Guds Ære og Fædrelandets Gavn.

Kong Frederik VII udtalte i 1852 i en Skrivelse til Forstanderen for den første Folkehøjskole, at en saadan Skole virkede til at styrke Fædrelandet gennem den Oplysning og Oplivelse, Skolen bragte sine Elever. Derfor understøttede Kong Frederik VII personlig Skolen og opmuntrede dens Lærere til at arbejde videre. I det halve Aarhundrede, der er gaaet siden, har der rejst sig henved 70 Højskoler, der aarlig modtager mellem 8 og 9000 unge Mænd og Kvinder. Naar denne Udvikling har kunnet foregaa saa hurtigt, skyldes det i nogen Maade, at Staten har støttet de fri Virksomheder uden at binde disse til faste og ensartede Former. Dette gælder alle Folkehøjskoler og i særlig Grad Skolen i Askov, der med sin udvidede Undervisning og deraf følgende flere Lærerkræfter ikke uden Statens Støtte vilde kunne samle Elever fra alle Samfundslag. Deres Majestæt bedes modtage Skolens Tak for Hjælpen, der fra Statens Side kom Skolen til Del paa en saadan Maade, at Skolens fri Virksomhed kan fremmes og ikke hæmmes, og deres Majestæters Nærværelse er os en dyrebar Bekræftelse paa, at vi, der virker i den danske Folkehøjskoles Tjeneste for at styrke vort Fædreland, hos Landets Konge finder Tillid til den fri Skoles Virksomhed. Hans Majestæt Kong Frederik VIII længe leve! (9-foldige Hurraraab).

Herpaa svarede Kongen:

»Hjertelig Tak! Det er os en stor Glæde at komme her til Askov, der indtager en saa overordentlig fremragende Plads blandt vore Folkehøjskoler. Her hvor der aarlig samles en talrig Kreds af unge Mænd og Kvinder i smukke Omgivelser for at udvikle deres

Evner i en Undervisning, hvis Kendemærke er, at den bunder i sand Religiøsitet og dyb Fædrelands-kærlighed. Glæden ved Besøget er dog blandet med Vemod, da det først er sket paa et Tidspunkt, da Døden har krævet saa mange ædle Liv hernede. Fornemlig minder jeg om Professor Schrøder og Hustru, der omfattede deres Gerning med en aldrig svigtende Kærlighed. Jeg er overbevist om, at alle sammen med mig vil velsigne deres Minde. Desværre er de Timer, vi har tilbage her, nu snart til Ende, men jeg ønsker at sige, at vi aldrig vil glemme den hjertelige Modtagelse, vi har faaet her, og Dagen vil staa som et godt og smukt Minde for os. Vi tager tillige denne gode Begyndelse som et godt Varsel for vor tilstundende videre Rejse. Gud velsigne Askov Højskole og den smukke Gerning, som øves her.«

Derefter talte A. Helveg for Dronningen og H. Nutzhorn for de kongelige Børn. Under Nutzhorns Ledelse sang Eleverne flerstemmige Sange.

Senere talte Konsejlspræsident J. C. Christensen for Fædrelandet, og Hans Majestæt sluttede Bordet med en Tak for Modtagelsen.

Majestæterne besaa med Interesse Skolens Lokaler, baade Skolestuer og Elevværelser, og benyttede den korte Tid til at faa et Indtryk af de Forhold, hvorunder Virksomheden her drives. Kongen besøgte Valgmenighedskirken og Forsøgsmøllen og aflagde Nutzhorn en Visit.

Askov By havde med Støtte fra Sogneraadet rejst Æresporte og smykket Byen med Flag.

*

I August Maaned var der som sædvanlig Gymnastikkursus for Kvinder. Men i Dage 8.—12. August

havde vi den Glæde, at det femte private nordiske Skolemøde blev holdt her paa Askov. Det første af disse Lærermøder kom i Stand efter det store nordiske Skolemøde i Stockholm 1895, hvor L. Schrøder efter Anna Sandstrøms Opfordring indbød en Kreds af svenske, norske og finske Skolefolk til at samles med danske paa Askov i Sommeren 1896. Det andet af disse private nordiske Skolemøder blev holdt paa Nääs 1898, det tredje paa Hankø i Norge 1901, det fjerde paa Lunnevad Højskole i Sverrig, og det var nu forlængst bestemt, inden Schrøders Død, at det femte Møde skulde være her i Askov. — Schrøders Død ændrede ikke de ledende Mænds Plan om at komme hertil, omend Schrøder var en af disse Møders samlende og bærende Kræfter, og jeg er taknemlig over, at det indholdsrige Møde, der talte henved 80 Deltagere fra alle Nordens Lande, blev holdt her paa Askov. Det var os til Opmuntring og Støtte for vort Haab om ogsaa i Fremtiden at holde levende Forbindelse mellem Askov Højskole og Nordens Folk.

Mødets svenske Deltagere har siden sendt os et dejligt stort svensk Silkeflag, som ved festlige Lejligheder bringer en Hilsen fra Sverrig.

*

I Efteraaret 1907, da Schrøder og jeg, som vi plejede, lagde Planer for det kommende Aar, udtalte Schrøder Ønsket om, at Højskolernes saakaldte Universitetskursus i 1908 kunde blive henlagt til Askov, idet han tænkte paa, at det 1908 var 30 Aar siden, den udvidede Højskole begyndte og siden Poul la Cour blev Lærer her. Schrøder havde tænkt sig, at der i Forbindelse med Kursuset kunde være kommen en Drøftelse i Stand

om Folkehøjskolens Arbejde i den forløbne Tid og dets Tilstand og Vilkaar i Øjeblikket. Særlig maaske ogsaa om den udvidede Højskoles Stilling og Virkemaade. Egentlig har der siden 1878 ikke funden en mere indgaaende Drøftelse af disse Spørgsmaal Sted. Paa Kursuset, hvor ventelig mange af Højskolens Mænd vilde komme tilstede, maatte der kunde føres en frugtbar Forhandling herom.

Schrøder oplevede ikke Mødet, og Forhandlingen om den udvidede Højskoles Stilling havde jeg saa kort efter Schrøders og la Cours Død af let forstaaelige Grunde ikke særlig Lyst til at faa frem. Maaske kan denne Sag senere blive taget op. Men det blev paa alle Maader et saare hyggeligt og godt Møde i Dagene fra 31. August til 11. September under Holger Begtrups Ledelse. Som et Minde om denne Højskolelærersammenkomst medtager jeg her Højskolebladets Referat af Festen for Nørregård og Bågø Aftenen før Kursusets Afslutning:

»Den lille Foredragssal, som utvivlsomt er en af de hyggeligste Højskolestuer, der findes i vort Land, var prydet til Fest, og her var Deltagerne samlede, da Jacob Appel tog Ordet:

Maa jeg takke, fordi jeg faar Lov til i Aften at byde Nørregård og Bågø velkommen i Højskolemændenes Kreds. Disse to, vore Hædersgæster i Aften, har været med til at indvie denne Skolestue til Højskolens Tjeneste gennem et Arbejde, der har strakt sig over flere Aar. Jeg byder dem alle velkommen og takker Nørregård og Bågø, fordi de er kommen til Stede her i Aften. Det er os en stor Glæde og Ære, at det bliver her i Askov, Højskolemændene hilser dem.«

Derefter talte *Holger Begtrup* :

Der har, som Appel siger, været en Trang hos os danske Højskolefolk til at takke og hædre Christoffer Bågø og Jens Nørregård, nu da de har taget Afsked med deres mangeaarige Virksomhed i Højskolens Tjeneste, men dog, Gud ske Lov! findes lyslevende iblandt os, lyslevende, som vi har fornummet det ved dette Møde, med den gamle Kraft og den samme Livlighed til at deltage i vore Forhandlinger og den samme Elskværdighed, som altid har bundet os til dem. Jeg smigrer ikke, naar jeg siger, vi synes alle, de er uundværlige for os. De har bidraget til lige fra første Gang vi var samlede paa denne Maade — det var paa Testrup for femogtyve Aar siden — at give Liv over Drøftelsen og Fest over hele vort Samvær. Lad os her sige dem, at det er vort Ønske, at de fremdeles maa møde iblandt os.

Men skønt vi nu haaber at beholde dem iblandt os og høre deres Røst fra Talerstolen og i Ordskifte, saa er det jo dog et Farvel, vi maa sige dem nu, da de har holdt op med at virke paa den Højskole, som har været deres gennem 42 Aar. Hvad Testrup har haft at betyde for den danske Højskole og det nordiske Folkeliv, kan ikke udmaales. Men een Ting skal fremhæves:

Der er ingen Skole, hvor Ideens Fane har været højere hejst, hvor der har været kæmpet mere rent og ridderligt for det, som disse Mænd viede deres Kraft i Ungdommen.

Som det blev sagt her forleden: det er gavnligt for os unge at se hen til gamle Mænd, som er blevet deres Ungdoms Kærlighed tro.

Det er jo det dejlige ved vor Gerning som Høj-

skolefolk, at vi staar i Livsforbindelse med Ungdommen. Man føler det jo, hver Gang et nyt Hold rykker ind, hvordan det er Ungdommen, der bevinger vort Ord. Mens man bliver ældre og ældre, fornyes man gennem Slægt efter Slægt, som rykker ind. Det er Lykken ved vor Gerning. En Højskolemand, der ikke fandt sin Gerning glædelig, kunde ikke blive i sit Kald. Han maatte jo have mistet den Fryd, der ligger i Forholdet til Ungdommen. Naar man føler sig paa Afstand af Ungdommen, maa man hen til ham, der fornyer vor Ungdom som Ørnen. Da er det, den kommer dobbelt igen og bringer én Glæden over den Ungdom, som kan eviggøres, aandeliggøres, saa man kan tale af et aandeligt Ungdomssind til dem, der har den naturlige Ungdom. Men det, som for mig er Livets Liv i Folkehøjskolens Gerning, det har disse to Mænd i deres Gerning vist os det skønneste Forbillede paa. For der ser jeg i alt Fald Ungdom på dobbelt Maade: til den ene Side Hævdelsen af Ungdomsidealet i ridderlig Tapperhed, til den anden Side en Sjæl, der har bevaret Ungdommens Evne til at udvikle sig, disse to Riddersmænd eller — lad os gaa lidt dybere tilbage — disse to Kæmper af Askurs Æt, som aldrig er blevet trætte af at kæmpe den slandende Strid, kæmpe for, hvad ædle kalder Livets Lyst, mod al Jættemagt, enten det er Nævemagt eller den sorte Kløgt.

— — I Asgaard var der to Strømninger, to Slags Kræfter, som virkede broderligt sammen, udtrykt i Asathor og Odin. Jeg kan ikke lade være at drage en Lignelse mellem dem og vore to Hædersgæster. Den, der sprang op, slog i Bordet og fór frem, så det rumlede som af Thors Kærre — hvor tit har vi

ikke glædet os over Deres djærve Slag, Nørregård, lige fra den Gang, De var med i Krigen, og den Gang, De løftede Hamren mod Bjørnbak, indtil nu.

Dette er den ene Side af Asgaards Kræfter, men den anden Side er også af Kæmpeart: en primsignet Viking, som Ørvarodd, eller Reprobis, der blev den hellige Christoffer. Det er den ene Side, som Odin udtrykker, den, der altid søger efter Midlerne og altid higer efter at kende Strømningen, den, der ligesom i en blaa Kappe drager rundt i alle Aandens Riger og vil kende enhver ny Fylking, der rykker frem til Striden, og kan blive bekymret for, om der nu ogsaa bliver Kæmper nok til Valhal og til det store Ragnarok.

— — De to Mænd er dybt forskellige. Der kan ikke findes bedre Vidnesbyrd om den Troskab, hvormed de viede sig deres Sag, end det, at de kunde tjene sammen, skønt — det kan der jo ikke være Tvivl om — de har mødtes i Brydninger, som maa og skal komme, hvor saadanne Mænd, især til daglig, skal leve sammen og ikke har levet sig ind i en Vane, saadan at hver gaar til sit, hver Gang der er et Ordskifte. Disse to har tit krydset Klinger, og for dette skylder vi dem en særlig Tak. For vi véd, at det er en af de vanskeligste og største Opgaver i en Folkehøjskole at kunne virke sammen, unde hinanden hver sin Selvstændighed og blive ved at leve med hinanden uden at gaa ind i Vanens Gang Side om Side. Det hører til det skønneste ved Testruplærerne, Nørregård og Bågå, at de således har levet sammen virket sammen, udfyldt hinanden, kæmpet sammen. Saaledes vil de komme til at gaa over i Historien, naar der skal fortælles om den nordiske Højskole, og leve

i et kærligt Minde hos Medarbejdere og Lærlinge. —
— Den danske Højskolelærerforenings Bestyrelse har taget den Tanke op, at vi Højskolefolk skulde ved et lille synligt Minde hædre Nørregård og Bågå ved denne Sammenkomst.

Inden Begtrup overrækker Hædersgæsterne Gaven, oplæser han følgende Telegram fra Formanden, den gamle Testrupelev *Alfred Povlsen* :

Forhindret i at være til Stede ved den festlige Sammenkomst i Aften, bringer jeg min hjertelige Hilsen og inderlige Tak til de to aandfulde Mænd, som tjente den danske Folkehøjskole med Ære i 42 Aar.

Tak for det Frisind og den Ydmyghed, som bød Dem at holde sammen. Tak for den Vækkelsens og Forædlingens Kraft, som udgik til vort Folk fra Testrup Højskole.

Kære Nørregård! Tak for Mandsmod og Munterhed, for stærke, klare Tanker og ildfuld Tale! Og kære Bågå! Tak for den Hjertets Renhed og Varme og den sandhedssøgende Alvor, som gav Deres fyndige danske Røst sin dybe, klare Tone.

Og inderlig Tak til Dem begge, fordi De til enhver Tid kun frygtede Samvittighedens, men aldrig Mængdens eller Døgnets Dom.

Godt at der iblandt os er graanede Mænd, som fortjener Folkets fulde Tillid, og som vi véd vil aldrig miste den.

Gud velsigne Dem! En oprigtig og dybtfølt Tak fra Deres gamle Elev *Alfred Povlsen.*

Gaven bestaar i to Bægre, ganske ens, nøjagtige Efterligninger af det berømte Margrethebæger. Holger

Begtrup tager et i hver Haand og overrækker Hædersgæsterne Bægrene, idet han betoner, at deres fuldstændige Enshed udtrykker Givernes lige Kærlighed og Taknemmelighed mod begge.

Der bliver nu sunget en Sang af Morten Eskesen, og saa taler

Nørregård: De gør Dem knap nogen Forestilling om, hvor fuldkomment overrasket jeg er blevet i Aften. Lige til for et Øjeblik siden har jeg troet, at vi i Aften kun ligesom ellers skulde være til Stede sammen med Dem. Og jeg vil da begynde med at takke Dem, baade de, der har ført Ordet, den Gamling, der har sunget for os i denne Anledning, og alle, der har villet være med til at skænke os denne Gave. Det er ikke, fordi jeg er stærkt oplagt til saadanne Festligheder. Jeg har egentlig været glad ved at rejse bort før min Halvfjerdsdaarsdag, saa jeg kunde slippe for Fest i den Anledning. Men nu er Festen kommen her, og paa en saadan særegen Maade, at jeg føler mig bevæget af den og føler, at jeg skylder Dem Tak.

Dr. Nørregård gør derefter nærmere Rede for Grunden til, at han nu ønskede at opgive Højskolevirksomheden. Han følte sig ude af Stand til vedblivende at udføre et saa stort og ansvarsfuldt Arbejde, som det er at lede Testrup Højskole. Og samtidig med at han syslede med Tanken om at træde tilbage, kom Bågø til ham og sagde, at han paa Grund af sine svage Øjne ikke længer kunde arbejde som hidtil og derfor havde besluttet at holde op. Dermed var det afgjort, at begge traadte tilbage. Men, siger Nørregård, jeg nedlægger ikke min Stav. Jeg bosætter mig nu i Nordsjælland og tager jævnlige indtil København for, saa vidt jeg evner, at tage Del i Arbejdet med Ungdommen derinde.

Inlet er mig kærere end at blive hilst, som jeg her er blevet det, og indbudt til sammen med Bågø ogsaa i Fremtiden at forfriske mig her i Højskolelærernes Kreds.

Ungdomssagen her i Danmark har, mener jeg, sit faste Holdepunkt i Folkehøjskolerne. Og blandt disse har Askov en særlig Plads. Jeg vil ønske Trivsel for Folkehøjskolen alle de mange Steder, hvor den gaar, men da det nu er her, vi er, beder jeg Dem med mig ønske Lykke og Velsignelse for Askov. Ogsaa her er det jo i mange Maader en ny Tid, der er begyndt. Jeg ønsker, Gerningen her maa trives, med godt Mod, ny Kraft, frimodigt Haab og, fremfor alt, med Samdræglighed.

For det er noget, vi ikke her maa lade ude af Betragtning, at kun i Samdrægtighed trives, hvad godt der kan trives iblandt os. »Aldrig ved Vold ødes Danmark Rige, men kun ved Splid«, har Grundtvig sagt. Vi, der hører til de kirkelige Kredse, og fremfor alt vi, der hører til Grundtvigs Kreds, kan ikke være bekendt noget Sted at have den Dadel over os, at vi kan ikke forliges.

Et Leve for Askov og hele den danske Folkehøjskole!

Bågø: Vi har hørt Tale om Eros i Dag (Nørregård havde gengivet Platons »Symposion«), om det, der begynder med en Attraa, en Higen efter noget, og ender med det Kærlighedsliv, som bliver stærkere og stærkere Dag for Dag. Det har altid været min Higen — og det var den, der drev mig ind i Højskolearbejdet — og min Lyst at gaa sammen med Ungdommen. Det har fyldt mig og baaret mig oppe, jeg ønskede at se og higede efter og længtes efter, at Ungdommen kunde vokse sig stærk. Og jeg har erfaret, hvor godt det er

at staa over for unge Øjne, erfaret, hvordan de kan holde én i Aande. Personlighedens Frihed og Ret, som er uadskillelig fra de ædles Æt, har jeg gerne villet kalde frem. Maalet er at rejse en Skare af ædle unge Mænd og Kvinder. Hvad der i disse Dage er kommet bragende ned over os, er et Vidnesbyrd om, at der trænges til, at den Skare af Ungdom, som Højskolen rummer, maa blive større og større, og jeg vil ønske alle de unge, som arbejder i den, Lykke og Velsignelse til Arbejdet.

Tak for al den Tillid og Kærlighed, der har mødt mig paa saa mange Maader. Bågåø sluttede med en Tak til Begtrup, Appel og Ingeborg Appel og udbragte nok et Leve for Askov Højskole.

— Endnu holdtes en lang Række Taler. Baade for Testrup-Mændene, bl. a. af Statskonsulent Fr. Hansen, og andre Taler i Anledning af Mødets Afslutning. Forstander Nielsen, Klank, talte for Nutzhorn, Axelsen, Krabbesholm, for Begtrup, Søren Frederiksen, Støvring, for Appel og Fru Appel, og endnu adskillige flere havde Ordet.

Blandt de Forhandlinger, der blev ført paa Højskolélærerkursuset, var der en om Højskolens Undervisningsemner, som jeg indledede. Hvad jeg havde at sige herom kom i en fyldigere Form frem ved det kirkelige Vennemøde i København 14. Okt. 1908, hvor H. Rosendal og jeg indledede et Ordskifte om »Folkehøjskolens Fortid og Fremtid«. Rosendal talte om Fortiden, jeg om Fremtiden. Jeg gengiver Talen efter en kortfattet Opskrift:

»Mit Emne er kaldet: Højskolens Fremtid. Hvad jeg har at sige er dog ikke en Profeti, men et Forsøg paa at fremlægge, hvordan jeg som en af de yngre i Høj-

skolens Tjeneste ser paa Arbejdet, jeg selv staar midt i. Derigennem kan jeg sikkert bedst give et Udtryk for mit Syn paa Folkehøjskolens Virkemaade og Virkemidler i den kommende Tid.

Maa jeg til en Begyndelse bede mine Tilhørere fastholde den Kendsgerning, at kun religiøst bevægede, religiøst udviklede Personligheder, som har kunnet føre et personlig vederhæftigt, varmt og kraftigt Vidnesbyrd om det aandelige Livs Rigdom og Herlighed og i deres Liv og Færd har aflagt Vidnesbyrd om, at der er Væld, hvoraf Mennesker kan øse Kræfter til evigt Liv, har været i Stand til i de henrundne Aar at føre Højskolens Arbejde frem og Aar efter Aar samle en Elevskare.

Denne Kendsgerning peger hen paa et Fællesskab mellem Højskolens Arbejdere, og i denne Kendsgerning er *Maalet* for Højskolens Arbejde givet.

Maalet for den folkelige Oplysning, der jo ikke skal sætte Frugt i en faglig Dannelse, men give den enkelte Hjælp til personlig Udvikling og til at danne sig en Livsanskuelse, *er ved en Forkyndelse af Livets Rigdom at føre de unge til at elske Livet, lakke for det, og om muligt at hjælpe dem ind paa den Vej, hvor de agter sig værdige til et evigt Liv.*

Dette Maal for en folkelig Oplysning er højt, men det kan af kristne Mennesker i Virkeligheden ikke sættes lavere. — Den nævnte Kendsgerning peger ogsaa paa, at der i Praxis maa stiles mod dette høje Maal.

Jeg vil alvorlig tilraade dem, der vil bedømme Folkehøjskolen og dens Arbejde — og det hvad enten Dommeren staar indenfor eller udenfor den kristne Menighed — at tage denne Kendsgerning om de ledende Mænds Stilling ind i deres Overvejelser.

Der er et religiøst Moment i Højskolens Arbejde. Det ligger i Troen paa, at hver enkelt af dens Elever ejer Evne til selvstændig og paa oprindelig Maade at faa Del i Aandslivet.

Denne Tro har Hjemstedsret i den kristne Menighed. Derfor er det i sin gode Orden, at alle de betydnende Ungdomsskoler til Ledere har haft Mænd og Kvinder, der øvede deres Dagværk i den folkelige Oplysnings Tjeneste i den sikre Forvisning, at de i dette tjente den Livets Herre, som Menigheden bekender.

Nu maa ingen tro, at jeg vil hævde, at Folkehøjskolens høje Maal er fastholdt gennem Aarene derved, at alle dens Tjenere har været særlig fremragende, stærke Personligheder. Nej, jeg vil derimod hævde, at Højskolens Mænd har haft en Hjælp, der ikke kan værdsættes højt nok, deri, at de har staaet som fri Vidner.

Ved det første kirkelige Vennemøde i 1863, lagde Grundtvig sine Venner stærkt paa Sinde, at hvis de vilde have en Fremtid, maatte de have fri Vidner blandt sig som Ordførere. Grundtvig udtalte det som bekendt endogsaa saa stærkt, at hvis der ikke blev givet Folkekirkens Præster Frihed for Præsteløftet, vilde hans Vennelag i Folkekirken uddø i Løbet af en Menneskealder.

Højskolens Mænd har staaet som fri Vidner for det, der gav deres Liv Indhold, og Højskolens Elever har været ligesaa frit stillet med Hensyn til Tilegnelsen.

Selvfølgelig er Højskolens Stilling — til dels i Kraft af dens eget Arbejde — ændret gennem Aarene. Jeg faar et stærkt Indtryk heraf ved at se paa den Skoles Historie, hvorved jeg arbejder. Følger jeg Schrøder og Nutzhorn paa deres Foredragsrejser i Skolens første Aar, kommer jeg rundt til de kirkelig vakte Kredse, og

det var ved Forbindelsen med disse Kredse, at Askov voksede sig stor og blev en Landsskole. Ved Lærernes personlige Forhold til Hjemmene i Kredsene kom der et anderledes tætsluttet Præg over Skolen, end Tilfældet kan være nu, da Virkefeltet er blevet langt større.

Som det er gaaet i Askov, er det vel ogsaa gaaet andetsteds.

Men derfor er Maalet for Skolens Arbejde ikke forskudt, og jeg synes, det er uden Grund, naar enkelte nærer Ængstelse for, at det skal blive forskudt eller skubbet til Side.

Skoler uden det Maal, f. Eks. de Bjørnbakske Skoler, hvis Løsen alene var Kundskab, har ikke kunnet gøre sig gældende i det lange Løb.

Men Folkehøjskolen maa selvfølgelig være aarvaagen og passe paa, at Tiden ikke løber fra den.

Hvis den fastholder, at den Oplysning, der gives paa Skolerne, skal være historisk og ikke dogmatisk, vil den undgaa denne Fare. Bliver Højskoleoplysningen ved at være historisk, da følger Højskolen med Tiden.

Det er jo lykkeligvis saadan, at den historiske Folkehøjskoles Undervisningsstof ikke er noget fast afgrænset i Mængde eller Indhold. Har Udviklingen paa et eller andet særligt Omraade evnet at sætte sit Præg paa den almindelige Kulturudvikling, maa der i en fyldig og i god Forstand tidssvarende folkelig Oplysning tages Emner fra dette særlige Omraade i den nærmest følgende Tid.

Paa den anden Side er der visselig Grund til ikke at lukke Døren op paa vid Gab for alt nyt, der er fremme i Tiden. Folkehøjskolen har ingenlunde til Opgave at gøre Tjeneste for de mange »Sager«, der er oppe, og hvorfor man gerne vil vinde Tilhængere

i Folkehøjskolens Foredragssale. Der er ikke sjældent — selv om det kan synes mindre venligt — Grund til at lukke Dørene og hævde: Skolen for Skolens Skyld.

Anlægges Undervisningen historisk, tages der ikke saa let fejl. Da vil jo netop det ny komme frem i Undervisningen, som skal medtages, fordi det har en Historie, og Fremtiden vil komme til at bygge paa det.

Lader vi de Opgaver, Tiden paa den Maade har lagt for vor Dør, ligge, vil andre tage dem op til Løsning, og det bliver værst for os selv.

Jeg vil særlig pege paa tre Ting, som jeg mener, den folkelige Undervisning maa tage stærkere op i den kommende Tid, end det hidtil er sket, nemlig: 1) Oplysning om Forskningen paa den levende Naturs Omraade, 2) Redegørelse for hvad den sammenlignende Religionshistorie har klarlagt til en for Folk i Almindelighed tilgængelig Oplysning af Religionernes Forhold til Kristendom, og 3) en historisk Redegørelse for den sociale Udvikling.

Allerede i over en Menneskealder har den naturvidenskabelige Forskning indvirket afgørende paa den almindelige Tænkning. Sætningen om Stofmængdens og Energimængdens Uforanderlighed har paa gennemgribende Maade bragt Aarsagssætningen til vidtstrakt Anvendelse og bidraget til Udviklingen af en sund og ædruelig Opfattelse af den ydre Natur. Men nu er den Tid kommen, da det, den biologiske Videnskab har at sige om den levende Naturs Forhold og Tilstande, paavirker Almenheden stærkere end Forskningen fra den døde Natur. Og at der her er et Materiale til Brug ved en folkelig Undervisning, blev der paa Højskolelærernes Universitetskursus i Askov givet et di-

rette Bevis for af Professor W. Johansen i en Foredragsrække af historisk biologisk Karakter over Arvelighedsproblemer. Biologien har allerede sin Historie, og jeg er personlig overbevist om, at det er nødvendig at give den voxne Ungdom, der søger til Folkehøjskolen, Oplysning om, hvordan Biologerne arbejder, og hvad der er fremgaaet af deres Forskning, altsaa at historisk Biologi tages op sidestillet med historisk Fysik, som en Del af, om man vil, den almindelige Historie.

Det vilde være saare ønskeligt, om der kunde skrives en historisk Biologi, som gav en læselig Fremstilling af de her henhørende Forhold, saa det blev klart, at de ikke har med Tro at gøre, men at Oplysning om dem kan hjælpe til Forstaaelse af Livet.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den sammenlignende Religionsvidenskab har frembragt noget til Brug for folkelig Oplysning, vil jeg bede mine Tilhørere betænke, at det ikke længere er tilstrækkeligt blot at tale om Kristendom i Forhold til Jødedom og til den græske Livsanskuelse. Kristendommens Forhold til de østerlandske Religioner er et Spørgsmaal, den aandslivlige og videlystne Ungdom Aar for Aar stærkere og stærkere bliver stillet overfor. -- Mon det dog ikke er saa, at der netop gennem denne sammenlignende religionshistoriske Forskning vil blive givet et værdifuldt Bidrag til at oplyse, at Kristendom er ikke en blandt de mange Religioner, men noget ganske andet. At Kristendom ikke er en Lære af menneskelig Oprindelse, men et Liv.

Den Ængstelse, mange alvorlige Mennesker har overfor dette Spørgsmaal, opfordrer til at gaa frem med Varsomhed. Men vilde det ikke være et Tegn paa

Svagthed hos den kristne Ungdomskole, hvis den gik udenom den Opgave at tage Sagen op?

Paa Askov har Dr. H. F. Feilberg gjort en Begyndelse gennem sine religionshistoriske Foredrag, og Erfaringerne derfra tyder paa, at naar blot Folkehøjskolen kan faa de rette Lærere, der magter Opgaven, da bør den tages op.

Hvad det tredje Spørgsmaal om social Oplysning angaar, da er der paa mange af vore Højskoler forlængst begyndt paa dets Løsning. Kendskab til den historiske Udvikling af den mægtige Organisme, som vort Samfundsliv er, er det en Nødvendighed for Ungdomsskolerne at søge at hjælpe deres Elever til, men dertil kræves ogsaa særlig uddannede Lærere, som vi maa haabe, Skolerne i den kommende Tid kan drage ind i deres Tjeneste.

Naar Talen er om Fremtidsarbejdet, maa det ikke glemmes, at Folkehøjskolen stadig staar overfor den Opgave at vinde nyt Land, nemlig i Byerne, i Arbejdernes Kredse. Mulig bliver det nødvendigt, at Højskolerne her maa gaa frem under ny Former. Man skal maaske have nogle »Fag« med i Undervisningen for at faa Byernes Ungdom paa Skolen. Det gælder om her ikke at være doktrinær. Højskolens egen Historie kan maaske give brugelige Anvisninger. Jeg kan saaledes anføre, at paa Askov var Dyrslæge Rasmus Fenger i de første ti Aar en af Hovedlærerne. Hans Fag tjente særlig de vordende Landmænd. Egentlig er denne Undervisning paa Askov fortsat op i Firserne. Ingen, der kender Forholdene, vil mene, at denne Undervisning, skønt den blev givet med Dygtighed, hindrede Skolen i at arbejde for sit egentlige Hovedmaal. Nu har vi ikke nogen Undervisning af den

Art paa Askov. Udviklingen er gaaet til den »rene« Skole. Maaske kan det gaa paa lignende Vis for de Skoler, der tager fat for at samle Byungdommen og byde paa faglig Undervisning.

Man talte i sin Tid stærkt om Bondehøjskoler; nu har vi jo f. Ex. en Købmandsskole. De skulde jo helst alle naa til i Sandhed at være Folkehøjskoler.

Til Slutning vil jeg gerne nævne, at jeg har den Opfattelse, at det for Folkehøjskolens Fremtid vil være af den størst Betydning, at Jævnhed i ydre Forhold bevares. Herfra maa man ikke gaa bort, ikke give efter for Ønske fra Forældre og andre om, at de unge for en højere Betaling kunde faa en flottere og finere Forplejning. Thi Skolen har mindst af alt Raad til at miste de Elever, for hvem allerede den nuværende Udgift ved et Højskoleophold er vanskelig at overkomme.

*

Ved Efteraarsmødet, der begyndte 28. Septbr., havde vi atter den Glæde at se mange af Skolens gamle Elever og Venner. Til dem, der boede her og deltog i den største Del af Mødet, var det vestjydske Præstekonvent, hvis Formand er Provst E. K. Thyssen i Ølgod, og hvis Medlemmer med Hustruer var overmaade kærkomne Gæster. Af fremmede Talere var Højskoleforstanderne Th. Bredsdorff, Rs. Nielsen, Seminarieforstander Winther og Præsterne N. Dael, L. Ingerslev, N. A. Jensen, S. Sandvad og E. K. Thyssen.

*

Under Vinterskolen havde vi god Hjælp af trofaste Venner af Skolen. Christopher Bågø holdt en Række

Foredrag af geologisk Indhold, begyndende med Niels Stensen. Carl Koch holdt seks kristelig oplysende Taler, og Holger Begtrup seks Foredrag om Georg Brandes. Vi glæder os til atter i indeværende Aar at faa værdifuld Hjælp af de samme tre Mænd til vort Skolearbejde.

I Vinterens Løb blev der holdt to større offentlige Møder paa Skolen, nemlig 10. Februar til Mindet om Stormen paa København 1659 og 23. Marts til Minde om L. Schrøder og H. Svejstrup. Ved begge disse Møder talte Provst J. Nissen, Brørup, og jeg.

*

Blandt de i Aaret afdøde Venner af Skolen skal særlig nævnes:

Professorinde *Mathilde Molbech*, Digteren Chr. K. F. Molbechs Enke, døde den 14. December 1908. Hun havde hørt til Skolens nærmeste Venner, især siden hun paa sin Barndomsveninde Fru Charlotte Schrøders Tilskyndelse flyttede her til Askov for godt femten Aar siden. Baade til Fru Schrøder og maaske endnu mere til Fru Wagner stod hun i nært Venskabsforhold, og hun kom som Følge deraf stadig i Schrøders Hjem og paa Skolen. Men hun aabnede ogsaa sit Hjem for Skolens Lærere og Elever; især hvis nogen af disse trængte til lidt ekstra Pleje, var det ikke ualmindeligt, at de flyttede hen i »Spurvely«. Ogsaa med adskillige Boggaver har Fru Molbech betænkt Skolen, ligesom hun privat har givet Elever paa Højskolen og Lærernes Børn Sprogundervisning. Fru Molbech, der ellers efter sin Alder havde været frisk og sund, og som efter en Stæroperation havde faaet Synet igen, var i det sidste Aar meget lidende af Vattersot, og Døden kom nærmest som en Befrielse. Hun blev 67½ Aar gammel. M. Kr.

Til Skolens trofaste Venner hørte Forstander *Jørgen Petersen* paa Dalum. Han lignede i én Henseende *Ludvig Schrøder*: de var begge faste og sikre i deres Tro paa, og havde altid Trang til at aflægge Vidnedsbyrd om, at det Menneske, der i aandelig Henseende har faaet noget at leve for og paa, derigennem ogsaa har faaet gode Betingelser for at blive dygtig til sin Gerning, f. Eks. til at blive en dygtig Landmand. I Højskolens Kredse vil *Jørgen Petersen* mindes med Tak som den forstaaende Medarbejder.

En anden af det danske Landbrugs ledende Mænd, Forsøgsleder *N. P. Nielsen*, Tystofte, der hørte til Skolens gamle Venner, er ogsaa gaaet bort i det svundne Aar. Ligesom *Jørgen Petersen* stod han midt i sin Manddomsgerning med et selvstændigt og betydeligt Arbejde bag sig. *N. P. Nielsen* var af Hjærtet den fri Skoles Ven. Han vil savnes baade i Børne- og Ungdomsskolens Kreds.

RELIGIONSKONGRESSEN I OXFORD 1908.

I Dagene fra d. 14.—18. Septbr. afholdtes i Oxford den tredje store internationale Religionskongres. — Den første blev holdt 1900 i Paris, den anden 1904 i Basel, og Meningen er, at der stadig skulde fortsættes med dem hvert 4de År.

Ved disse Lejligheder mødes en Mængde Mennesker, dels lærde Videnskabsmænd, der har gjort enkelte Religioner eller sammenlignende Religionskundskab til deres Fagstudium, dels andre, der studerer eller er interesserede i religionshistoriske Undersøgelser, for at der gennem Foredrag og Diskussioner, gennem personligt Samvær og Drøftelse af nye Resultater og Problemer kan fremmes, hvad der kan tjene til alsidig Belysning og gensidig Forståelse.

— Man kan vel vanskelig tænke sig nogen mere tiltalende Ramme om en saadan Kongres end den smukke gamle Universitetsby med sine Gader af Studenterboliger, der er rejst med tykke Mure, med Tårne og Tinder, med Søjler og brede Trapper i en smuk gammeldags Stil, der sætter sit forældende Præg på dem alle. — Opad de ærværdige Mure slynger sig de frodigste Slyngplanter, der netop på den Tid stod med gyldent og rødt Løv, mens de store og velholdte

Haver og Parkanlæg hagved førte den friske Duft af Muld og faldende Løv ind ad Vinduerne. — Og Oxford har smukke Traditioner netop med Hensyn til disse Studier — her var Max Müller, den store Religionshistoriker og sprogkyndige, Professor fra 1846 til sin Død 1900, og her virker endnu Edward B. Tylor, hvis Bog om »primitiv Gudsdyrkelse« anses for et af de grundlæggende Arbejder for Forståelse af Naturfolkernes Religioner.

Den første Aften samledes alle Kongressens Medlemmer i det berømte Ashmoleum Musæum, en udmærket Samling af Billedhuggerkunst — dels Originaler, dels Afbildninger — og Oldtidslevninger. — Vi modtoges her af Formanden for Komiteen og Direktøren for Musæet. — Allerede denne Aften havde man Lejlighed til at beundre Englændernes repræsentative Evner. — Professorerne og Doktorerne fra Universitetet mødte i deres prægtige Kapper, som de også forstår at bære, og de indbudte Gæster fra næsten alle Verdens Lande fik gennem den hjertelige Modtagelse i de smukke store Rum, opfyldt langs Væggene af sjælden og kostbar Kunst, det første Indtryk af Byens og Universitetets Gæstfrihed. — Og dette blev ingenlunde den eneste festlige Sammenkomst. — Næsten hver Eftermiddag var Kongressens 400 Medlemmer indbudne til »Haveselskab« i en af de store Præsidentboliger, og hver Aften var der stor »Modtagelse« enten det ene eller det andet Sted. Særlig højtidelig siges Festen i Rådhuset at have været, en Fest, jeg forresten desværre var forhindret fra at være med til. Her modtoges ikke mindre end 700 indbudne af Oxfords Borgmester og hans Hustru. — Alle disse Sammenkomster frembød rig Lejlighed til

at mødes og samtale under mere utvungne Former end ved de saglige Forhandlinger på Universitetet.

Forelæsningerne og Forhandlingerne var ordnet på den Måde, at der hver Dag holdtes 2 almindelige Møder i en af de store Høresale. Her holdtes så to Foredrag ved hvert Møde for alle Deltagerne. Ellers var Æmnerne delt efter de forskellige »Sektioner«, som de kaldtes, af hvilke der var 9: 1) for Naturfolkernes Religioner, 2) for Kina og Japan, 3) Ægypten, 4) Semitterne, 5) persisk og indisk Religion, 6) græsk og romersk, 7) germansk, keltisk og slavisk, 8) den kristne Religion og endelig 9) sammenlignende Religionskundskab. Hver Sektion holdt så to Møder hver Dag samtidig, lige efter de store Forelæsninger; disse Sektionsmøder holdtes i mindre Lokaler, og ved hvert af dem oplæstes 2 å 3 korte Foredrag med påfølgende Forhandling. På den Måde havde man Lejlighed til både at få de almindeligere Indtryk af Religionsforskningens Resultater ved de almindelige Møder og at gå mere i Enkeltheder ved Sektionsmøderne, og da man således kunde høre, og mange af os også hørte, mindst 8 Forelæsninger daglig, foruden Indlæggene i Diskussionerne, alt på fremmede Sprog, langt overvejende Engelsk, men ved enkelte Lejligheder Tysk eller Fransk, kunde man godt af og til være træt om Aftenen.

Ved Åbningsmødet om Tirsdagen d. 15de Sept. blev der budt Velkommen fra Oxforder Universitetet gennem Pro-Vice-Kansleren, og dernæst havde en Franskmand M. Guimet og den schweitziske Professor Orelli Ordet for at takke. Prof. Orelli sluttede sin velformede Tale med at fremhæve, at England syntes ham forudbestemt til at tage en Førerstilling i disse Stu-

dier ved sine Skatte af Håndskrifter og Mindesmærker, »ved sine Kolonier over hele Verden, ved sine lærde Forskeres Skarpsindighed, og sidst og ikke mindst ved den britiske Ånds Frihed og Alsidighed og Kraften i dens religiøse Tro«.

Dernæst holdt Mødets Præsident Sir A. C. Lyall, der har indtaget en høj Embedsstilling i den indiske Regering, en interessant Forelæsning om de forskellige Verdensreligioner i Forhold til deres Landes Statsstyrelse. — Han dvælede her særlig ved Forholdene i det britiske Indien. »Den engelske Styrelse søger ikke at gøre sine Interesser for afhængige af Indførelsen af en bestemt Religion — som f. Ex. Mohammedanerne gør. Den britiske Embedsmand blander sig, selv om han er erklæret Kristen, ikke ind i de indiske Religioners Udøvelse, med mindre det gælder at forhindre rent barbariske og usømmelige Skikke, som Civilisationens Fremskridt har gjort forældede. Den offentlige Undervisning, forsåvidt Staten har at gøre med den, er rent verdslig. Denne neutrale Stilling er enestående i Asien og næsten ukendt i Europa.«

— Ved de andre almindelige Møder fik man som oftest en Udsigt over Videnskabens nuværende Stilling, nye Resultater og nye Hypoteser, samt Oplysninger om de vigtigste religionshistoriske Arbejder, der var fremkomne i de 4 År siden sidste Kongres. Der blev undertiden uddelt trykte Gengivelser af disse Forelæsninger, hvilket i høj Grad lettede Arbejdet for os Udlændinge med at følge med, foruden at det var et fortræffeligt Kursus i engelsk Udtale. Blandt Forelæsningerne vil jeg fremhæve Prof. Sanday: »Om den kristne Religion«, Prof. Morris Jastrow fra Filadelfia: »Om semitiske Religioner«, hvor han bl. a. udtalte:

»Religionen har intet at tabe, men alting at vinde, ved at man roligt studerer dens Fremtrædelsesformer. — — — Magten i Troen på det usynlige er det beslægtede hos dem alle«, — Prof. Rhys Davids: »Om buddhistisk Litteratur«, Grev Goblet d'Alviella: »Om Hjælpevidenskaberne for den sammenlignende Religionshistorie« — osv. — Hvad Sektionsmøderne angår, fulgte jeg navnlig Foredragene om Naturfolkernes Religioner, der gav en Mængde interessante Oplysninger, som det dog vil være for vidtløftigt at komme nærmere ind på her.

Det var morsomt at iagttage den brogede Forsamling, lyshårede høje Engelskmænd, svære Tyskere, smaa mørke Italienere og Franskmænd og alt imellem helt fremmede Typer: Indere, Italienere, Japanere og Kinesere, de sidste i deres nationale Dragter. Og hvad der var smukt, var den rolige, saglige og helt igennem værdige Tone, der var over Forhandlingerne. Kristne Gejstlige, Fritænkere og Tilhængere af de forskellige nævnte Religioner talte om, hvad der lå dem på Hjærte, og hvad Resultater de var kommen til under deres Studier, med gensidig Respekt for hinandens Overbevisning og med den Alvor og Sandhedskærlighed, de ophøjede Æmner kræver.

— Denne saglige Behandling turde være i høj Grad ønskelig også her hjemme hos os under en fortsat Drøftelse, og ikke mindre efterhånden som Trangen til Oplysning om andre Religioner trænger igennem i videre Krese. — Dybest set grunder vel den Kristnes Standpunkt sig på personlige indre Oplevelser i den levende Menigheds Samfund, ikke på videnskabelige Undersøgelser. — Men mon det ikke er en sund og berettiget Trang, at man ønsker Besked om, hvorvidt

andre har nået og ad hvad Veje? Og mon man ikke derigennem kan få en Hjælp til større Forståelse af de mange, der står udenfor, mere Interesse for dem og det Arbejde, kristne Missionærer gør iblandt dem, mere Følelse af, at alle Mennesker har noget tilfælles, en Stræben frem mod Lyset og Sandheden, ofte underlig forvildet og tilsyneladende fuld af Meningsløsheder, men også ofte med dybe og mærkelige Tanker, der kan virke befrugtende tilbage på en selv? — I vore Dage er Samfærdselsmidlerne som aldrig nogensinde før, Folkene rykker hinanden nærmere og nærmere, man kan forudse stærke Brydninger mellem Kristendommen og andre Religioner. — Det gælder for de Kristne at være rustede både til Angreb og Forsvar med den dybe Tilegnelse af sit eget — men også med Kendskab til og Forståelse af andres.

SVEN FENGER.

ASKOV LÆRLINGE

REGNSKAB FRA 1. JUNI 1908 TIL 11. JUNI 1909

INDTÆGT:

Kassebeholdning fra forrige Aar.....	Kr.	146.29
Indvundne Renter.....	—	5.13
Højskolens Del af Trykningen af Aarsskriftet....	—	166.05
Fra Lehmann & Stage, København.....	—	17.85
Indkommet i Medlemsbidrag.....	—	1710.67
		<u>Kr. 2045.99</u>

UDGIFT:

Udbetalt Understøttelser:

Til Sommerskolen 1908.

Sara Eriksen, By.....	Kr.	40.00
Amalie Jespersen, Kragelund.....	--	40.00

Kr. 80.00

Vinterskolen 1908 - 09.

O. A. Henriksen, Brande.....	Kr.	50.00
A. K. A. Bjerregaard, Jelling.....	--	35.00
August Carlsen Marslev.....	--	15.00
P. D. Jensen, Helsingø.....	—	50.00
Thomas Junker, Hejrskov.....	—	40.00
Knud Kr. Koch, København.....	—	50.00
N. Kr. Nielsen, Hørve.....	—	25.00
Georg Petersen, Auning.....	—	25.00
Rasmus Th. Rasmussen, Rynkeby.....	—	50.00
Olav Pedersen Skou, Øverup.....	—	60.00
Margrethe Clausen, Aarby.....	—	50.00
Helene Elisabeth Eriksen.....	—	50.00
Kristense Højlund.....	—	50.00

— 550.00

Trykning af Aarsskriftet for 1908..... — 592.55

Sange til Elevmødet 1908..... Kr. 14.00

Kundgørelser..... — 13.35

Fragt, Porto og Indpakning..... — 248.78

— 276.13

Kassererens Løn..... — 100.00

Kontant Kassebeholdning..... Kr. 178.15

— i Sparekassen..... — 269.16

-- 447.31

Kr. 2045.99

Medlemstallet d. 11. Juni 1909 er:

I det egentlige Danmark.....1183

Sønderjylland, Island, Færøerne samt

Norge, Sverrig, Amerika m. m..... 129

Talt...1312

VEJEN, den 11. Juni 1909.

J. A. Favrholdt.

Ovenstaaende Regnskab er gennemgaaet og sammenholdt med Kasse-
bog og Bilag, og der er intet fundet at bemærke.

•Fjordbakken•, Kolding, den 13. Juni 1909.

Konrad Jørgensen.

HØJSKOLENS LÆRLINGE

Ved POUL BJERGE

A. Den almindelige Pige højskole fra 4. Maj til 30. Juli 1907.

- 4023 Jenny Albinus, Bankdirektør, København*).
- 4024 Rebekka Bøggild. Professor, København.
- 4025 Ekspeditrice Kristine Hansen, København.
- 4026 Alma Jørgensen, Viceinspektør, København.
- 4027 Bogholderske Anna Larsen, København.
- 4028 Ebba Nielsen, Auktionsholder, København.
- 4029 Karen Thye, Skoleinspektør, København.
- 4030 Gunild Kindberg, Køge, Københavns Amt.
- 4031 Ingrid Møller, Hvalsø, Københavns Amt.
- 4032 Johanne Ulrich, Taastrup, Pottemager, Københavns A.
- 4033 Agnes Sørensen, Valby, Københavns Amt.
- 4034 Ellen Nielsen, Jyllinge, Ølstykke, Gmd., Roskilde.
- 4035 Inger Aase Jensen, Jyllinge, Ølstykke, Gmd., Roskilde.
- 4036 Sigrid Sivertsen, Kirkerup, Roskilde, Gmd., Roskilde.
- 4037 Tora Petersen, Myrelandgd., Saunte, Frederiksborg.
- 4038 Dameskrædderinde Sofie Jensen, Asnæs, Holbæk.
- 4039 Margrethe Schultz, Holløse, Gmd., Holbæk.
- 4040 Tekla Christensen, Ruds Vedby, Skovfoged, Holbæk.
- 4041 Marie Jensen, Tranebjerg, Samsø, Hvkr., Holbæk.
- 4042 Asta Pedersen, Ringsted, Forretningsbestyrer, Sorø.
- 4043 Marie Frederiksen, Børagergd., Stillinge, Gmd., Sorø.

*) Alle Numre slutter sig til Nr. fra forgaende Aar. Efter Lærlingens Navn anføres hendes Hjemsteds Postadresse, Faderens Stilling, forsaavidt Lærlingen ikke selv har en selvstændig Stilling. Gmd. = Gaardmand, Hmd. = Husmand, Hvkr. = Haandværker o. s. v. Ved Sommerlærlingerne anføres sidst Amtet.

- 4044 Anna Jensen, Hvidagergd., Boslunde, Gmd., Sorø.
 4045 Dagmar Nielsen, Kuurvang, Tjæreby, Gmd., Sorø.
 4046 Rosa Madsen, Storehedinge, Rentier, Præstø.
 4047 Anna Westergaard, Kastrup, Vordingb., Politias., Præstø.
 4048 Ida Petersen, Lund, Rødvig, Hmd., Præstø.
 4049 Marie Jakobsen, Lyderslev, Storehedinge, Gmd., Præstø.
 4050 Anine Marcher, Spidsegd., Nexø, Gmd., Bornholm.
 4051 Ellen Jørgensen, Odense, Hvkr., Odense.
 4052 Dagny Simonsen, Odense, Hvkr., Odense.
 4053 Ellen Margrethe Skalberg, Odense, Lærer, Odense.
 4054 Thea Rasmussen, Hudevad, Aarslev, Gmd., Odense.
 4055 Karen Knudsen, Rolfsted, Langeskov, Gæstgiver, Odense.
 4056 Else Rasmussen, Skovstrup, Tommerup, Gmd., Odense.
 4057 Rigmor Kjems, Særslev, Jullerup, Gmd., Odense.
 4058 Emma Lund, Ørsted, Aarup, Boelsmd., Odense.
 4059 Rigmor Rasmussen, Baaring, Nr. Aaby, Købmd., Assens.
 4060 Kristine Andersen, Gjelsted, Hmd., Assens.
 4061 Karen Hansen, Gjelsted, Gmd., Assens.
 4062 Anna Madsen, Kjerte, Aarup, Kbmd., Assens.
 4063 Anna Sørensen, Ørshjerg, Aarup, Gmd., Assens.
 4064 Oline Christiansen, Svendborg, Skibsfører, Svendborg.
 4065 Marie Andersen, Nyborg, Skibstømmer, Svendborg.
 4066 Dorthea Rasmussen, Brobyværk, Dyrslæge, Svendborg.
 4067 Laurine B. Nielsen, Fjellerup, Ryslinge, Gmd., Svendb.
 4068 Dagmar Erichsen, Olde, Ærøskøbing, Møller, Svendb.
 4069 Magdalena Andersen, Stokkeby, Ærøskøbing, Gmd., Svendborg.
 4070 Marie Nielsen, Østerhæsing, Højrup, Gmd., Svendborg.
 4071 Hulda Rasmussen, Gedesby, Gedser, Hmd., Maribo.
 4072 Cathrine Lund, Kullegaard, Søllested, Gmd., Maribo.
 4073 Elly Ballhausen, Aalborg, Apoteker, Aalborg.
 4074 Anna Nielsen, Aalborg, Brøndgraver, Aalborg.
 4075 Kristine Klitgaard, Ove, Hobro, Hmd., Aalborg.
 4076 Kirstine Marie Høgh, Nørre Sundby, Aalborg.
 4077 Karen Dalsgaard, Thorsgd., Aars, Gmd., Aalborg.
 4078 Marie Poulsen, Kappelstrup, Brøndersl., Gmd., Hjørring.
 4079 Sørine Pedersen, Jerslev, Arbejdsmd., Hjørring.
 4080 Marie Larsen, Skarvedgd., Sulsted, Gmd., Hjørring.
 4081 Johanne Jensen, Vraa, Kbmd., Hjørring.
 4082 Laura Thomsen, Gmd., Hjørring.

- 4083 Agnes Margrethe Andersen, Bedsted, Gros., Thisted.
4084 Mette Damsgaard, Hvidbjerg, Gmd., Thisted.
4085 Signe Kjelstrup, Ejerslev, Sejerslev, Lærer, Thisted.
4086 Anna Worm, Karby, Kbmd., Thisted.
4087 Nielsine Bak, Vang, Thisted, Hvkr., Thisted.
4088 Elise Christensen, Viborg, Bager, Viborg.
4089 Karen Tøttrup, Bjerregrav, Gmd., Viborg.
4090 Karen Sophie Andersen, Hammershøj, Lærer, Viborg.
4091 Karen Mikkelsen, Serup, Gmd., Viborg.
4092 Kirstine Pedersen, Stigholm, Viborg, Gmd., Viborg.
4093 Anine Nielsen, Børup, Tranbjerg, Gmd., Aarhus.
4094 Elisabeth Sørensen, Holme, Viby, Boelsmd., Aarhus.
4095 Kirstine H. Meier, Lyngby, Brabrand, Hmd., Aarhus.
4096 Karoline Nielsen, Tranbjerg, Lærer, Aarhus.
4097 Maren Hald, Viby, Gartner, Aarhus.
4098 Milla Jacobsen, Tvingstrup, Kbmd., Skanderborg.
4099 Inger Thorlund, Silkeborg, Kordegn, Skanderborg.
4100 Astrid Vinther, Silkeborg, Seminarieforst., Skanderborg.
4101 Marie Rix, Bryrup, Lærer, Skanderborg.
4102 Karen Petri Jensen, Foerlev, Møllejeer, Skanderborg.
4103 Thyra Møller, Grumstrup, Hovedgaard, Gmd., Skan-
borg,
4104 Kirsten Dørup, Horn, Silkeborg, Gmd., Skanderborg.
4105 Sara Eriksen, Gl. Ry, Ry St, Hvkr., Skanderborg.
4106 Anna Caspersen, Torp, Østbirk, Musiker, Skanderborg.
4107 Andrea Johanne Jensen, Randers, Kreaturhdl, Randers.
4108 Ane Kathrine R. Helbo, Dejret, Knebel, Gmd., Randers.
4109 Marie Knudsen, Ebdrup, Kolind, Gmd., Randers.
4110 Kristiane Andersen, Hald, Boelsmd., Randers.
4111 Else Marcussen, Strands, Knebel, Gmd., Randers.
4112 Marie Bager, Vindingholm, Bjerregrav, Gmd., Randers.
4113 Agnes Kjærsgaard, Vissing, Lerbjerg, Randers.
4114 Olga Timmermann, Varde, Handelsrejsende, Ribe.
4115 Helge Andresen, Askov, Vejen, Bager, Ribe.
4116 Margrethe Skov, Askov, Vejen, Hvkr., Ribe.
4117 Kathrine M. Refsing, Gredstedbro, Gmd., Ribe.
4118 Marie Schrøder, Tange, Gørding, Gmd., Ribe.
4119 Marie Gammelgaard, Tejladegaard, Varde, Gmd., Ribe.
4120 Kathrine Aagaard, Vamdrup, Kbmd., Ribe.
4121 Dorteia Werenberg, Vejen, Uldspinder, Ribe.

- 4122 Marie Werenberg, Vejen, Uldspinder, Ribe.
 4123 Abelone Bindeshøl, Aadum, Tarm, Gmd., Ringkøbing.
 4124 Astrid Bollerup, Bollerupgd., Rindom, Gmd., Ringkøbing.
 4125 Marie Vinderslev, Hammerum, Bestyrer, Ringkøbing.
 4126 Gerda Theil, Herning, Postmester, Ringkøbing.
 4127 Esmine Lerche, Lercheshvile, Bur, Rentier, Ringkøb.
 4128 Kristiane Kloster, Vejle, Kreaturhdr., Vejle.
 4129 Ellinor Harder, Fredericia, Telegrafist, Vejle.
 4130 Christine Johanne Nielsen, Horsens, Vejle.
 4131 Magdalena Konstantin Hansen, Kolding, Fabrikant, Vejle.
 4132 Kathrine Eleonore Pedersen, Kolding, Maskinarb., Vejle.
 4133 Sørine Knudsen, Breth, Barrit, Gmd., Vejle.
 4134 Olga Nielsen, Glud, Gmd., Vejle.
 4135 Sine Hjerrild, Hugholm, Stouby, Gmd., Vejle.
 4136 Louise Daugaard, Hørup, Jelling, Arbejdsmd., Vejle.
 4137 Johanne Petersen, Hørup, Jelling, Hvkr., Vejle.
 4138 Amalie Jespersen, Kragelund, Løsning, Gmd., Vejle.
 4139 Marie Høi, Overgaard, Løsning, Gmd..
 4140 Margrethe Hansen, Rugballegd., Hatting, Forp., Vejle.
 4141 Kathrine Mønster, Solvang, Horsens, Gm., Vejle.
 4142 Anna Nørager Laursen, Sdr. Aldum, Stenderup, Gmd.,
 Vejle
 4143 Elsebeth Skaalum, Kvalbø, Trangesvaag, Lærer, Færø.
 4144 Ingeborg Lorentzen, Hygom, Gmd., Sønderjylland.
 4145 Anna Christensen, Skovby, Gmd, Sønderjylland.
 4146 Elise Johansen, Skovbøl, Varnæs, Gmd., Sønderj.
 4147 Karen Gundesen, Vimtrup, Rødding, Gmd, Sønderj.
 4148 Christine Hyberg, Østerløgum, Hovslund, Gmd, Sønderj.
 4149 Elsebe Kier, Østerløgum, Hovslund, Gmd., Sønderj.
 4150 Anna Jakobsen, Reykjavik, Hvkr., Island.
 4151 Ragnheidur Sigfusdotter, Löndum, Organist, Island.
 4152 Frida Proppé, Olafsvik, Bager, Island.
 4153 Emma Hjelde, Alfheim, Folen, Lærer, Norge.
 4154 Henny Holtzmann, Vestergaard, Hvalstad, Landbrugs-
 skoleforst, Norge.
 4155 Lærerinde Siri Nilson, Berg, Vreta Kloster, Sverige.
 4156 Lærerinde Gunni Pauli, Örebro, Sverige.
 4157 Lærerinde Lotti Stavén, Petkalahti, Finland.
 4158 Ethel Boysen, Dana Alta, Saratoga, Cal., Farm., Amerika.
 4159 Kathrine Hansen, St. Paul, Minn., Florist, Amerika.

Ialt 137. 134 Lærlinge har været her i alle tre Maaneder. 1 — Nr. 4159 — var her i to og 2 — Nr. 4156 og 4157 — i én Maaned. Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingetollet saaledes: I Maj og Juni 135 og i Juli 136.

Ordnes Lærlingene efter Fædrenes Stilling, viser det sig, at 57 er Døtre af Gaardmænd, 8 af Husmænd, 2 af Arbejdere, 13 af Haandværkere, 18 af Handlende, 21 af Embedsmænd, Lærere o. l., og 18 af Mænd i andre Livsstillinger. 4 var Lærerinder og 3 i andre selvstændige Livsstillinger.

Af Lærlingene var 13 over 25 Aar, 108 mellem 25 og 18, og 15 mellem 18 og 16 og én under 16 Aar. Fra Ribe og Ringkøbing Amter var der 14, fra Vejle, Skanderborg, Aarhus og Randers 36, fra de fire nordligste Amter 20, fra Fyn 20, fra Sjælland 27, deraf 7 fra København, fra Lolland-Falster 2, fra Bornholm 1, og fra Færøerne 1, fra Sønderjylland 6, fra Island 3, fra Norge 2, fra Sverige 2, fra Finland 1 og 2 fra De forenede Stater. 31 har været fra Købstæder.

Én af Lærlingene har før været paa Askov Højskole og 4 har været paa andre Højskoler, nemlig paa Hesselballe, Løvenholdt, Hoven og Støvring, 5 har været paa Efterskole, 7 paa Realskole, deraf 5 med Præliminæreksamen, 3 paa Handelsskole 5 paa Seminariet, deraf 4 med Eksamen, to paa andre Kursus, og fire havde faaet privat Undervisning.

B. Den udvidede Højskole

fra 2. November 1908 til 27. April 1909.

A. Mandlige Lærlinge.

I. Anden Vinters Lærlinge.

- 666 Gartner Hans Rasmussen, Ellekilde, Hellebæk, 40 Aar. (2055)*.
 667 Thomas Th Uhre, Uhre, Tistrup, 34 Aar, Gmd. (2057).
 668 Peder Just, Knagstrup, Hornslet, 32 Aar, Boelsmd. (2061).
 669 Kontorist Georg M. Petersen, Ringgd., Avning, 31 Aar. (2063).

*) Tallet i () ved andet Aars Lærlinger er det Nr., de har i de foregaaende Aarsskrifter.

- 670 Kristen Madsen, Mejls, Varde, 30 Aar, Gmd. (1858).
 671 Laurids Nissen, Aarslev, Sønderjyl., 30 Aar, Hmd. (2065).
 672 Anton Hansen, Bredebro, Sønderjyl., 30 Aar, Gmd. (2066).
 673 Olav Pedersen, Nordgd., Grevinge, 30 Aar, Gmd. (2069).
 674 Diakon Laurids Buch, Kbhvn., 30 Aar. (1443).
 675 Gartner Jens P. Sørensen, Hinnerup, 28 Aar. (2079).
 676 Hannibal Pedersen, Rerslev, Hedehusene, 27 Aar. (2083).
 677 Gartner Lauritz O. Larsen, Løvenholt, Silkeborg, 26 Aar. (2088).
 678 Lærer Evald Reinholt Kristensen, Bindslev, Sindal, 26 Aar (2090).
 679 Bertel Bertelsen, Skyttegd, Ulfborg, 25 Aar, Gmd. (1812).
 680 Jens J. Jensen, Brangstrup, Ringe, 25 Aar, Smed. (2099).
 681 Niels Kr. Nielsen, Hørve, 24 Aar, Hmd. (2104).
 682 Stenhugger N. A. Fagerlund Carlsen, Vang, Hasle, 24 Aar. (2107).
 683 Viggo Suhr Kirketerp, Høgholm, Trustrup, 23 Aar, Propr. (2116).
 684 Rasmus Skriver, Sorring, Toustrup, 23 Aar, Gmd. (2118).
 685 Gartner Jørgen Andersen, Vallekildc, Hørve, 23 Aar. (2123).
 686 Hans P. Bertelsen, S. Vilstrup, Eltang, 22 Aar, Gmd. (2131).
 687 Smed August Lindboe-Larsen, Overby, Nykjøb. S. (2132).
 688 Johannes Christiansen, Hersnap, Dalby, 21 Aar, Hmd. (2138).
 689 Valdemar Jørgensen, Esballegd., Hovedgd., 20 Aar, Gmd. (2144).
 690 Julius Købner, Aalling, Vindblæs, 19 Aar, Gmd. (2145).
 691 Gunnar Gunnarsson, Ljótstaðir, Island, 19 Aar, Gmd. (2146).

Ialt 26. 23 har været her i alle seks Maaneder, og de øvrige 3 — Nr. 671, 675 og 683 — har været her i fem Maaneder.

2. Første Vinters Lærlinge.

- 2150 Lærer Kristian Gade, Svenstrup, 46 Aar. (5).
 2151 Sergent Just Justesen, Helsingør, 37 Aar.
 2152 Tømrer Kristian Kristoffersen, Revl, Kjellerup, 32 Aar.
 2153 Peter L. Petersen, Julebæk, Herlufmagle, Skovfoged, 31 Aar.

- 2154 Jørgen Jørgensen, Bolteskov, Ringe, 30 Aar, Gmd.
2155 Tømrer Lars Frølund, Gellerup, Hammerum, 30 Aar. (3).
2156 Typograf Ingvard Fejerskov, Kjøge, 29 Aar.
2157 Snedker Anton P. Kjeldsen, Aakirkeby, 29 Aar.
2158 Kontrolassistent P. D. Jensen, Helsingø, 29 Aar.
2159 Kristen Sørensen, Lundforlund, Slagelse, 28 Aar, Arbejdsmand.
2160 Hans Peter Andersen, Taastrup, Borup, 28 Aar, Gmd.
2161 Kontrolassistent Poul Poulsen, Jersild, L. Skensved, 28 Aar.
2162 Gaardbest. Kristian Autzen, Lert, Sommersted, 28 Aar.
2163 Otto Arvad Henriksen, Brande, 28 Aar, Boelsmd.
2164 Sergent Julius Enne Nørring, Kbhvn., 27 Aar. (5).
2165 Mejerist Søren H. Andersen, Holtug, Storehedinge, 27 Aar. (5).
2166 Lærer Ola Røkke, Sandøy, Norge, 27 Aar.
2167 Mejerist Hans E. Sørensen, Klink, Grindsted, 27 Aar.
2168 J. P. Kristensen, Stokkeby, Ærøskjøb., 27 Aar, Gmd. (2).
2169 Hans P. Hansen, Farremark, Sporup, 27 Aar. (2).
2170 Maskinarb. Rasmus Th. Rasmussen, Rynkeby, 27 Aar.
2171 Hans P. Hansen, Rønninge, Langeskov, 26 Aar, Hmd.
2172 Oluf Hansen, Højvang, Frederikssund, 26 Aar, Gmd. (4).
2173 Skibstømrer Chr. Christensen, N. Tornby, Hjørring, 26 Aar.
2174 Johan J. Sørensen, Mollerup, Nykjøb. J., 26 Aar, Arbejdsmand.
2175 Savskærer Marius Jørgensen, Hjerm, 26 Aar (3).
2176 Tømrer Poul Østergaard, Dalgaard, Strande, 26 Aar.
2177 Hans J. Skytt, Tubalgd., Simmersted, 26 Aar, Gmd.
2178 Jens Sørensen, Thorsø, Hammel, 26 Aar, Gmd.
2179 Mejerist Ole Thomsen, Aalstrup, Falling, 26 Aar.
2180 Niels Jensen, Vodskov, 26 Aar, Gmd. (5).
2181 Hans N. Overgaard, Stautrup, Hasselager, 26 Aar, Gmd.
2182 Jonas Fr. Björnson, Os, Island, 26 Aar, Arbmd.
2183 Tapetrykker Laurits Larsen, Hestebjerg, Faaborg, 26 Aar.
2184 Skomager Thomas Juncker, Hejrskov, Gørding, 25 Aar.
2185 Snedker S. Dan Møller, Kolind, 25 Aar.
2186 Lærer Johannes Forsteinsson, Isafjord, Island, 25 Aar.
2187 Elof Johansson, Tostarp, Sverige, 25 Aar, Gmd. (1).

- 2188 Gaardejer Ernst Thrane, Thranegd., Løkkens Vekro, 24 Aar.
- 2189 Niels Chr. Hansen, Falkerslev, Stubbekøbing, 24 Aar, Hvkr.
- 2190 Nikolaj Ludvigsen, Stenderup, Sønderjyl., 24 Aar, Gmd.
- 2191 Laurids A. S. Andersen, Egebjerggd., Slangerup, 24 Aar, Gmd.
- 2192 Typograf Karl Sørensen, Kolding, 24 Aar.
- 2193 August Carlsen, Marslev, Odense, 24 Aar, Stenhug.
- 2194 Peder Sehested, Tvillum, Faarvang, 24 Aar, Gmd.
- 2195 Jens Søndergaard, Koksspang, Varde, 24 Aar, Gmd.
- 2196 Thorvald Olsen, Frihedsholm, Maarsø, 24 Aar, Gmd.
- 2197 Hans Peter Jansen, Pandrup, Aabybro, 24 Aar, Købmd.
- 2198 Laurits Larsen, Lille Valby, Slagelse, 24 Aar, Gmd.
- 2199 Kristian Mikkelsen, Lammefjord, Gislinge, 24 Aar, Boelsmd.
- 2200 Typograf Peter Pagh, Herning, 23 Aar.
- 2201 Laurits J. Christensen, Arringløse, Viby, 23 Aar, Gmd.
- 2202 Marius Møller, Karleby, Nykjøbing J., 23 Aar, Hmd.
- 2203 Gaardbruger Einar Seim, Kim, Norge, 23 Aar.
- 2204 Journalist Manfred Anderson, Kilsmo, Sverige, 23 Aar. (4).
- 2205 Møllersvend Peder Pedersen, Jullingsholm, S. Omme, 23 Aar. (5).
- 2206 Karl Sigvaldason, Akureyri, Island, 23 Aar, Gmd. (4).
- 2207 Einar Østerlund, Storehedinge, 23 Aar, Gmd.
- 2208 Ole Skou, Øverum, Tingsted, 23 Aar, Boelsmd.
- 2209 Søren Overgaard, Stautrup, Hasselager, 23 Aar, Gmd.
- 2210 Murer Christian Amtoft, Østerild, Thisted, 23 Aar.
- 2211 Kristian Hansen, Surhave, Brørup, 22 Aar, Boelsmd.
- 2212 Lærer A. K. A. Bjerregaard, Bjerlev, Jelling, 22 Aar.
- 2213 Ingard Kr. Høibråden, Styri, Norge, 22 Aar, Hdl. (3).
- 2214 Lærer Olav Sletto, Hallingdal, Norge, 22 Aar. (3).
- 2215 Typograf Peder A. Jørgensen, Løgstør, 22 Aar. (5).
- 2216 Mejerist Ebbe Olsen, Dysted, Olstrup, 22 Aar.
- 2217 Agronom Bernt Karlgaard, Værdalen, Norge, 22 Aar.
- 2218 Anders Lambert Jensen, Tobøl, Guldager, 22 Aar, Fisker.
- 2219 Johannes Sølvhøj, V. Nebel, Kolding, 22 Aar, Gmd.
- 2220 Anders P. Krag, Tørring, Ø. Tørslev, 22 Aar, Gmd.
- 2221 Forsøgsassistent Dines L. Jespersen, Balslev, Ejby, 21 Aar. (5).

- 2222 Jens Lønborg Goul, Hougdl., Skive, 21 Aar, Gmd. (5).
2223 Kristen Kristensen, Kragelund, Lunderskov, 21 Aar, Gmd.
2224 Journalist Einar Howberg, Kbhvn., 21 Aar.
2225 Valdemar Thomsen, Thomasmind, Kolding, 21 Aar-Gmd.
2226 Martin Andersen, Gern, Skanderborg, 21 Aar, Gmd. (5).
2227 Magnus Madsen, Hvidkildegd., Vesterskerne, 21 Aar, Gmd.
2228 Murcr Peder Bitsch, Rimmerslund, Vejle, 21 Aar.
2229 Kristian Søndergaard, Ø. Brønderslev, 21 Aar, Gmd. (5).
2230 Christian Thomsen, Firstedgd., Rødby, 21 Aar, Gmd. (4).
2231 Svend Svendsen, Egesholm, Egesbjerg, 21 Aar, Gmd. (5).
2232 Kunstmaler Erik Pedersen, Daastrup, Viby, 21 Aar.
2233 Jens J. Svendsen, Søttrup, Hornum, 21 Aar, Gmd.
2234 Georg Jørgensen, Engestofte, Maribo, 20 Aar, Rentier.
2235 Stud. Knud Chr. Koch, Kbhvn., 20 Aar.
2236 Holger Rasmussen, Føjlegd., Roskilde, 20 Aar, Gmd.
2237 Torgny Belling, Borregd., N. Alslev, 20 Aar, Gmd.
2238 Murcr Chr. Herthoni Hansen, Pederstrup, Lov, 20 Aar.
2239 Erik Skovgaard Nielsen, Fjerritslev, Ullerslev, 20 Aar. Hmd.
2240 Agronom Aksel Elden, Dyrstad, Norge, 20 Aar.
2241 Hans Kr. Kristiansen, Aalborg, 20 Aar, Arbmd. (5).
2242 Stud. H. P. H. Kamp, Sønderby, Borre, 20 Aar. (3).
2243 Johannes H. Sylvest, Skælbækgd., Frederikssund, 20 Aar, Gmd.
2244 Kristen S. Straarup, Skødebjergd., Lunderskov, 20 Aar, Gmd.
2245 Snedker Holger Johansen, Taastrup, 20 Aar.
2246 Peder Lunde, Lundsgd., Ebberup, 20 Aar, Gmd. (3).
2247 Alfred Buhl, Stubdrup, Vejle, 20 Aar, Gmd.
2248 Mejerist Jakob J. Snedker, Tranebjerg, Samsø, 20 Aar.
2249 Christian Larsen, Ishøj, Taastrup, 20 Aar, Gmd.
2250 Drejer Rasmus Dybkær, Thisted, 20 Aar.
2251 Malersvend Johannes Jensen, Bakkehus, Haslev, 20 Aar.
2252 Malersvend Aksel Ottosen, Horsens, 19 Aar. (5).
2253 Adolf Windfeld Jensen, Udstrup, Ulfborg, 19 Aar, Gmd. (3).
2254 Mejerist Søren H. Skibelund, Estrupmark, Brørup, 19 Aar.

- 2255 Svend Knuhtsen, Terslev, Frederiksborg, 19 Aar, Præst.
 2256 Søren Peder Sørensen, Thorsagergd., Veirumbro, 19 Aar, Gmd. (5).
 2257 Niels J. Nielsen, Aarhus, 19 Aar, Gmd. (5).
 2258 Søren Kristensen, Skørbækgd., Døstrup., 18 Aar, Gmd. (5).
 2259 Aksel Møller, Kældernæs, Bandholm, 18 Aar, Gmd.
 2260 Journalist Erik Spur, Lyderslev, Storehedinge, 18 Aar. (5).
 2261 Gunnar Hansted-Jensen, Kbhvn., 18 Aar, Lærer.
 2262 Hans J. Hesseldal, Hesseldal, Assens, 18 Aar, Gmd. (5).
 2263 Jens Nielsen, Jelstrup, Aars, 17 Aar, Gmd.
 2264 Niels Nielsen, Hvalløse, Randers, 16 Aar, Gmd.
 2265 Niels Ladefoged, London, England, 16 Aar, Gros.

Ialt 116. Deraf 108 i alle seks Maaneder, 19 i fem, 4 i fire, 7 i tre, 2 i to Maaneder og 1 i én. Bag efter Navnene paa dem, der ikke har været her hele Tiden, staar et Tal i Klammer, der betegner Maanedernes Antal.

Skolen har altsaa haft paa anden Vinter 26 Lærlinge og paa første Vinter 116 eller ialt 142 mandlige Lærlinge.

Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingetallet saaledes: I November og December 134, i Januar 139, i Februar 137, i Marts 135 og i April 108, eller i Jævnmaal 131.

Ordnes Lærlingene efter Fædreneres Stilling, saa viser det sig, at 76 er Sønner af Gaardmænd, 21 af Husmænd, 10 af Arbejdsmand, 16 af Haandværkere, 3 af Handlende, 5 af Embedsmænd, Lærere o. l. og 11 af Mænd i andre Livstillinger. Blandt Lærlingene var der 23 Haandværkere, deraf 4 Typografer og én Maskinbygger, 14 havde selvstændige Stillinger ved Landbruget, deraf 6 Mejerister, 2 Kontrolassistenter, og én Gaardejer, 4 var Gartnere, 2 Sergenter, én Møllersvend, 6 Lærere, 4 Journalister og 1 Diakon. 14 var fra Købstæder.

Af Lærlingene var 53 over 25 Aar, 86 mellem 25 og 18 og 3 mellem 18 og 16 Aar, og ingen under 16. Fra Ribe og Ringkøbing Amter var der 16, fra Vejle, Skanderborg, Aarhus og Randers Amter 27, fra de 4 nordligste Amter 20, fra Fyn 14, fra Sjælland 39, deraf 5 fra København, fra Lolland-Falster 7, fra Bornholm 2, fra Sønderjylland 4, fra Island 4, fra Norge 6, fra Sverige 2, fra England 1.

86 har før været paa Højskole eller Landbrugsskole, deraf 21 to Gange, og af dem igen 4 tre Gange, nemlig 15 har baade været paa Højskole først og siden paa Landbrugsskole. 9 har været paa Frederiksborg og Kærhave, 7 paa Allerup og Tune, 6 Vallekilde, 5 paa Høng, Ladelund og Ryslinge, 4 paa Dalum, Malling, Sørslev og Vestbirk, 2 paa Elbæk, Hadsten, Haslev, Hindholm, Oddense og Salling og 1 paa Ask, Bornholm, Brøderup, Bælum, Galtrup, Gistrup, Hjørlande, Krabbesholm, Kvissel, Lyngby, Løvenholt, Ry, Rødkilde, Skamlingsbanke, Sorø, Testrup og Vinding. 6 har været paa Højskole i Norge, Sverige eller Island, 5 paa Landbrugsskole de samme Steder. 13 har gaaet i Altenskole, 7 paa Efterskole, 14 har været paa Latin- eller Realskole, deraf 2 Studenter og 7 med Præliminæreksamen, 4 var Seminarister, 8 har været paa teknisk Skole, og 7 har deltaget i forskellige andre Kursus.

B. Kvindelige Lærlinge.

1. Anden Vinters Lærlinge.

- 247 Lærerinde Jørgine Nielsen, Gjelsted, 37 Aar. (247).
 248 Kirsten K. Riskær, Riskærgd., Thorup, 28 Aar, Gmd. (1230).
 249 Else Christensen, Odder, 27 Aar, Murer. (1234).
 250 Thuriður Arnardóttir, Hunvik, Island, 23 Aar, Provst. (1257).
 251 Kamme Skræntskov, Tjørnelunde, Høng, 23 Aar, Gmd. (1264).
 252 Anna Munk, Raageskovgd., Nexø, 23 Aar, Gmd. (1263).
 253 Christence Højlund, Ingerslev, Hasselager, 22 Aar, Gmd. (1272).
 254 Ingefrid Kristiansen, Roskilde, 21 Aar, Tømrer. (2181).
 255 Kristine Helena Hansen, Rødding, Sønderjyl., 21 Aar, Købmd. (1282).
 256 Anna Heglund, Bakkebo, Brørup, 20 Aar, Konsulent. (1292).
 257 Marie Beck, Aarhus, 20 Aar, Købmd. (1293).
 258 Karen Madsen, Ejby, 20 Aar, Savværksejer. (1295).
 259 Ellinor Jensen, Idestrup, Nykjøb. F., 20 Aar, Boelsmd. (1301).

- 260 Johanne H. Jørgensen, Horreby, Nykjøb. F., 20 Aar, Dyrlæge. (1306).
 261 Carin Wendel, Gøteborg, Sverige, 19 Aar, Ingeniør. (1311).
 262 Gerda Hansen, Thorsager, 19 Aar, Provst.

Ialt 16, der har været her i alle seks Maaneder.

2. Første Vinters Lærlinge.

- 1316 Karen Jungersen, Hangd, Løkkens Vejkrø, 32 Aar, Gmd.
 1317 Lærerinde Karen Nielsen, Kølstrup, Odense, 32 Aar. (4).
 1318 Lærerinde Rigmor Primdal, Houstrup, Hjørring, 31 Aar.
 1319 Anna Rønnbäck, Rønnebo, Sverige, 30 Aar, Landmaaler.
 1320 Lærerinde Olga Olsen, Tørring, Ø. Tørslev, 28 Aar. (5).
 1321 Lærerinde Anna Andersen, Fredegd., Sortebro, 28 Aar.
 1322 Fanny O. Fox, Bogø, Stubbekøb., 27 Aar, Kapt.
 1323 Elise Pedersen, N. Alslev, 27 Aar, Møller.
 1324 Ellen Landsperg, Sorø, 27 Aar, Økonom.
 1325 Rigmor Hemmingsen, Frønderup, Stege, 27 Aar, Gmd. (5).
 1326 Marie Støy, Lillevorde, Gudumholm, 26 Aar, Købmd.
 1327 Susanne M. Ditlevsen, Fruering, Skanderborg, 26 Aar, Gmd.
 1328 Abelone Klausen, Tobøl, Holsted, 26 Aar, Gmd.
 1329 Lærerinde Margrethe Olsen, Rødkildegd., Slagelse, 26 Aar.
 1330 Anna Marie Godskesen, Hundslev, Kølstrup, 26 Aar, Gmd.
 1331 Boghold. Johanne Ohrt, Skærbæk, Sønderjyl., 26 Aar.
 1332 Anna Nielsen Bagge, Slagelse, 26 Aar, Gmd.
 1333 Helene Elisabeth Eriksen, Bækholm, Randers, 25 Aar, Gmd. (5).
 1334 Julie Andersen, Vallekilde, Hørve, 25 Aar, Lærer.
 1335 Lærerinde Maren Gertsen, Klim, Thisted, 25 Aar.
 1336 Lærerinde Margrethe Clausen, Aarby, Kalundborg, 25 Aar.
 1337 Anna Olsen, Vibygd., Viby, 24 Aar, Mejeriforp.
 1338 Hedvig Leegaard, Rosvang, Sjøring, 24 Aar, Inspekt. (5).
 1339 Maren Haar, Taarupgd., Tavlov, 24 Aar, Gmd.
 1340 Ingeborg Olsen, Rødkildegd., Slagelse, 24 Aar, Gmd.
 1341 Katrine Primdal, Ramsing, Skive, 24 Aar, Lærer.
 1342 Lærerinde Holcha Sørensen, Dalby, 24 Aar.

- 1343 Anna Sofia Larsen, Rostrup, Arden, 23 Aar, Gmd. (2).
1344 Maren M. Romvig, Romviggd., Foldager, 23 Aar, Gmd.
1345 Kristine Larsen, Røddinge, Stege, 23 Aar, Gmd.
1346 Anna Sonne, Svaneke, 23 Aar, Kbmd.
1347 Lærerinde Amanda Jørgensen, Bandholm, 23 Aar.
1348 Dagmar Frederiksen, Linding, Silkeborg, 23 Aar, Gmd. (5).
1349 Karen Aagaard, Eilby, Guldbjerg, 23 Aar, Præst.
1350 Gunhild Svegaard, Sorø, 23 Aar, Boghdl.
1351 Anna Hjort Schmidt, Nordby, Fanø, 22 Aar, Kordegn.
1352 Karen Bagge, Rosted, Slagelse, 22 Aar, Gmd.
1353 Jenny Rasch, Haslev, 22 Aar, Læderhandl. (4).
1354 Mathilde Kristensen, Nordrup, Ørslev, 22 Aar, Gmd.
1355 Kirstine Petersen-Løverodde, Brørup, 22 Aar, Rentier.
1356 Astrid Hansen, Vignæs, Sakskøb., 22 Aar, Lærer.
1357 Else Pedersen, Biersted, 22 Aar, Hmd.
1358 Mary Rasmussen, Skellerup, Silkeborg, 22 Aar, Gmd.
1359 Dorteia Kristine Lei, Dundelum, Sønderjyl., 22 Aar, Gmd.
1360 Martha Kromann, Bjørnemose, Svendborg, 22 Aar, Gmd.
1361 Astrid Grønning, Klausholm, Aarslev, 22 Aar, Hmd.
1362 Dagmar Juul, Engesvang, Moselund, 22 Aar, Lærer.
1363 Agnes J. Andersen, Fornæs Fyr, Grenaa, 21 Aar, Assistent.
1364 Paula C. Balslev, Tiset, Hørning, 21 Aar, Præst (4).
1365 Hansine Kristiansen, Rønnede, 21 Aar, Landpost.
1366 Elna Rasmussen, Broby, 21 Aar, Lærer.
1367 Marie Kr. Munk, Raageskovgd., Nexø, 21 Aar, Gmd.
1368 Helga Lindberg, Esbjerg, 21 Aar, Rentier.
1369 Kirstine Hansen, Ringsted, 21 Aar, Tømmerhdlr.
1370 Dagmar Geert-Jørgensen, Vejlbj, Ris Skov, 21 Aar, Præst.
1371 Sigrid V. Skræntskov, Tjørnelunde, Høng, 21 Aar, Rentier.
1372 Bodil Larsen, Svendsmark, Stege, 21 Aar, Gmd. (5).
1373 Ragnhild Lund, Esbjerg, 21 Aar, Fabrikant.
1374 Agnes Kristensen, Lime, Mørke, 20 Aar, Lærer.
1375 Poulina Lassen, Meldgaard, Malling, 20 Aar, Gmd. (5).
1376 Herdis Andersen, Odder, 20 Aar, Bager.
1377 Thora Larsen, Herning, 20 Aar, Manufakturhdlr.
1378 Sygeplejerske Eleonora Marcussen, Københ., 20 Aar (2).
1379 Elisabeth Christensen, Uldum, 20 Aar, Gmd. (5).

- 1380 Fotograf Vilhelmine Jensen, Viborg, 20 Aar.
 1381 Kristine Vinther, Fnslev, Gjerløv, 20 Aar, Gmd.
 1382 Ingeborg Ahlefeldt-Laurvig, Tollestrup, Vraa, 20 Aar, Greve, Gmd.
 1383 Valborg Rossen, Tønder, Sønderjyll., 20 Aar, Bankdirektør (4).
 1384 Johanne Hesselager, Kærgaard, Uldum, 20 Aar, Gmd.
 1385 Thorhildur Skulason, Odde, Island, 20 Aar, Præst.
 1386 Anna Margrethe Hansen, Jonstrup, Ballerup, 20 Aar, Lærer.
 1387 Anna Maria Petersen, Juhlsminde, Sønderjyl., 20 Aar, Gmd.
 1388 Ester Biel, Stenstorp, Sverige, 19 Aar, Præst (1).
 1389 Ingeborg M Clausen, Holsted, 19 Aar, Branddirektør.
 1390 Agnes Brodersen, Sørup, Svendborg, 19 Aar, Lærer (5).
 1391 Kathrine Bundsgaard, Nordby, Ribe, 19 Aar, Lærer.
 1392 Dorthea Appel, Rangstrup, Sønderjyl., 19 Aar, Rentier (5).
 1393 Ane Marie Mikkelsen, Hvilsager, Mørke, 19 Aar, Lærer (4).
 1394 Fotograf Ester Klintø, Brønderslev, 19 Aar.
 1395 Anna Louise Dellefsen, Gjentofte, 19 Aar, Laboratorieforst.
 1396 Tekla Elfrida Bro, Ranum, 19 Aar, Lærer.
 1397 Gudrun Helmer, Slagelse, 19 Aar, Klosterforst.
 1398 Ida Marie Sørensen, Fredensborg, 19 Aar, Bestyrer (5).
 1389 Agnes Larsen, Herning, 19 Aar, Manufakturhdl.
 1400 Kathrine Nielsen, Herning, 19 Aar, Læge.
 1401 Dagmar Ekstrøm, København, 19 Aar, Husejer.
 1402 Dagny Simonsen, Odense, 19 Aar, Murermester.
 1403 Maja Kreuger, Kalmar, Sverige, 19 Aar, Gros.
 1404 Sigrid Belling, Borregd., N. Alslev, 18 Aar, Gmd.
 1405 Lilli Kofod, Hasle, 18 Aar, Lærer.
 1406 Karen Kristine Skovsgaard, Skovsgd., Hørby, 18 Aar, Gmd.
 1467 Jenny Albinus, København, 18 Aar, Bankdirektør.
 1408 Marie Hoč, Overgd., Løsning, 18 Aar, Gmd.
 1409 Ellen Beck, Aarhus, 18 Aar, Købmd.
 1410 Karen Kristiansen, Roskilde, 18 Aar, Tømrermester.
 1411 Marie Rasmussen, Termestrupgd., Mørke, 18 Aar, Gmd.

Ialt 96. 77 har været her i alle 6 Maaneder, 11 i fem, 5 i fire, 2 i to og 1 i én. Bag efter Navnene paa dem, der ikke har været her hele Tiden, staar et Tal i Klammer, der betegner Maanedernes Antal.

Skolen har altsaa haft paa anden Vinter 16 Lærlinge, paa første 96, ialt 112 kvindelige Lærlinge. Fordelt paa de enkelte Maaneder falder Lærlingetallet saaledes: I November 110, i December, Januar og Februar 109, i Marts 106 og i April 95, eller i Jævnmaal omtrent 106.

Ordnes Lærlingene efter Fædrenes Stilling, viser det sig, at 37 er Døtre af Gaardmænd, 3 af Husmænd, 10 af Haandværkere, 12 af Handlende, 29 af Lærere, Embedsmænd o. l. og 21 af Mænd i andre Livsstillinger. 10 var Lærerinder, 1 Sygeplejerske, 2 Bogholdere og 2 Fotografere.

Af Lærlingene var 23 over 25 Aar, 89 mellem 25 og 18 Aar, og ingen under 18 Aar. Fra Ribe, Ringkøbing og Vejle Amter var der 14, fra Skanderborg, Aarhus og Randers 21, fra de fire nordligste Amter 16, fra Fyn 11, fra Sjælland 28, deraf 2 fra København, fra Lolland-Falster 6 og 4 fra Bornholm. Fra Sønderjylland 6, fra Island 2 og fra Sverige 4. 15 har været fra Købstæder, 7 af Lærlingene har før været paa den almindelige Pige højskole i Askov, og 58 har før været paa andre Højskoler, deraf 6 to Gange, 7 har været paa Frederiksborg, 6 paa Vallekilde, 5 paa Testrup, 3 paa Ollerup, Ollerup, Rødkilde og Vejstrup, 2 paa Bornholm, Brøderup, Grundtvigs, Mørke, Ryslinge og Salling og 1 paa Aabybro, Ask, Hadsten, Kærehave, Løvenholt, Nørre Ørslev, Roskilde, Ry, Stevns, Støvring, Ubberup, Uldum og Vraa. 1 har gaaet i Aftenskole, 3 i Elfterskole, 8 i Realskole, deraf 4 med Præliminæreksamen, 6 paa Seminariet, deraf 5 med Eksamen, 4 har været paa Husholdningsskole, 2 paa Handelsskole, den ene med Eksamen, 2 uddannet som Sygeplejerske og 9 har været paa forskellige andre Kursus.

BIBLIOTEKET.

VED POUL BJERGE.

BIBLIOTEKET tæller nu omkring ved 25,000 Bind. Det bruges som offentligt Bibliotek efter lignende Regler, som gælder for vore store offentlige Biblioteker. Der er i Skoleaaret 1908—09 udlaant ialt 6330 Bind, deraf 1576 til Skolens Lærere, 3810 til dens Lærlinge, 704 til Folk udenfor Skolen og 240 til Brug paa Læsesalen. Ved Siden af Biblioteket er Læsesalen med Haandbibliotek, der indeholder Haandbøger, Ordbøger, Kataloger, Lexika m. m., ialt henved 600 Bind. Desuden fremlægges en Del Tidsskrifter, efterhaanden som de udkommer. For Tiden er der omkring ved hundrede. Læsesalen er aaben for Lærlinge om Vinteren fra Kl. 2 til 4 og om Sommeren fra Kl. 4—6. Der har i Aarets Løb været 3630 Besøg i de 190 Dage, der har været aabent; det er omtrent 14 Besøg daglig om Sommeren, og 21 om Vinteren. Desuden har hver af Skolens Lærere Nøgle til Læsesalen og har altsaa Adgang til de Bøger, som staar der. Der er intet Regnskab ført over disse Besøg.

Der er i Aarets Løb skreven 360 ny Sedler til Kataloget, der svarer til en Forøgelse af omtrent 600 Bind.

Institutioner og Foreninger, der sender til Biblioteket:

Danmark: Carlsberglaboratoriet. — Danmarks geologiske Undersøgelse. — Dansk Eksport-Forening. — Dansk Folke-minde-Samfund. — Dansk geologisk Forening. — Den antropologiske Komité. — Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Laboratorium for landøkonomiske Forsøg. — Den tekniske Forening. — Det danske meteorologiske Institut. — Det kgl. Bibliotek. — Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. — Det kgl. danske Videnskabernes Selskab. — Det statistiske Bureau. — Foreningen af jyske Landboforeninger. — Gros-serer-Societetet. — Københavns Kommunalbestyrelse. — Københavns Universitets zoologiske Museum. — Kommissionen for videnskabelig Undersøgelse af de danske Farvande. — Rigsarkivet. — Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie.

Norge: Bergens Museum. — Den norske Kildeskriftkommission. — Det norske Rigsarkiv. — Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring. — Universitetsbiblioteket i Kristiania. — Videnskabselskabet i Kristiania.

Sverige: Fornskrift-sällskapet i Stockholm. — Göteborgs högskola. — Kungl. biblioteket i Stockholm. — Nordiska museet. — Universitetsbiblioteket i Upsala.

Finland: Åbo stads historiska museum. — Suomen valtionarkisto = Finlands statsarkiv.

Andre Lande: Departement of the interior, Bureau of education, Washington.

Følgende Festskrifter er sendt til Biblioteket:

Bager- og Konditorforbundets københavnske Afdelings femogtyve Aars Jubilæum. — *Kjøbenhavns Havn fra Christian IVs Tid til vore Dage*. — *Kjøbenhavns Vandværk 1859—1909*. — *Kong Salomons Apotek 1658—11. Maj—1908*. — *Lohgarvernes Fagforening 1883—1908*. — *Løve Apotheket i Kjøbenhavn 1620—1908*. — *Norges Landbrukshøjskole 1859—1909*. — *Svendborg Amts landøkonomiske Selskab 1857—1907*. — *Vejle Højskolehjem 1884—1909*. — *Zoologisk Have gennem 50 Aar*.

Følgende Forfattere har givet nævnte Bøger:

- Appel, Axel**: Husdyrbruget 1908, med særligt Henblik paa Kvægavlen og Kvægbruget. Kbh. 1909.
- Appel, Jacob**: Ludvig Schrøder og Sønderjylland. 1909.
- Azelsen Drejer, Sven Fenger og Marius Kristensen**: Svenske Læsestykker til Skolebrug. 1909.
- Becker, C.**: Beretning om den første nordiske Døvtstumme-kongres i København den 18—22. August 1907.
- Bennike, J.**: Dansk-Spansk Ordbog. Buenos Aires. 1909.
- Bindslev, Vald.**: Statens Tilsyn med Sparekasserne. 1909.
- Bisgaard, H. L.**: Beretning om Sparekasserne i Danmark. 1907—08.
- Bobjerg, A.**: Danskernes Antal og Udbredelse i de forenede Stater. 1909.
- Brønneiche, S. Chr.**: Den nye Tid, et religiøst Tidsskrift, 1—4. Aarg. 1905—08. — Svedenborg og den moderne Spiritisme. 1909.
- Carøe, Kr.**: Den danske Lægestand, Doktorer og Licentiater 1479—1788. — De medicinske Hofstater paa Nykøbing

- Slot. — De gamle Bartsværkister og deres Indhold. — Danske medicinske Tidsskrifter i Fortid og Nutid. — Feldtsværkister i det 18. Aarh.
- Christensen, J. V.:** Tider og Skikkelser i Midtsjællands Historie. Ringsted 1907.
- Eliassen, P.:** Kolding fra Middelalder til Nutid, en historisk Beskrivelse. 3--9. Hæfte.
- Feilberg, H. F.:** Bidrag til en ordbog over jyske almuesmål. 33--34. hæfte.
- Feilberg, P.:** Some notes on the agriculture of the Færøes 1909.
- Friis, F. R.:** Kulturhistoriske Studier. 2. Hæfte. 1909. — Tychonis Brahei et ad eum doctorum virorum epistolae XI.
- Green, H.:** Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. 1909.
- Hansen, Emil Chr.:** Fra Gæringsvidenskaben. Lidt om min Forskning paa Carlsberg Laboratorium. 1909.
- Hansen, H. J.:** Danmarks Lykkebarn og hans største Bedrifter. 1909.
- Hansen, Niels:** Fra Henrik VIII.s Dage, Skildringer fra det sekstende Aarhundredes England. 1908.
- Hansen, Povl:** Fra Vallekilde Folkehøjskole. 16.
- Johansen, J. C.:** Bericht über eine Studienreise nach Dänemark und Norddeutschland. Dorpat 1908.
- Krarup, Alfred:** Fortegnelse over historisk Litteratur fra Aaret 1907.
- Kristensen, Kr.:** Et Mindeskift om Uldum Højskole. 1909.
- Kristensen, Marius:** N. M. Petersen og Carl Säve — Hvor hørte Ryårbogens skriver hjemme. — Bidrag til dansk Sprog-historie o. fl.
- Kædt, A. Peschcke:** Venstres Toldlov, en Kritik. 1908.
- la Cour, L. F.:** Mindeskift i Anledning af 250 Aarsdagen for Stormen paa København 10—11. Februar 1659.
- Lecarpentier, G.:** Les hautes écoles du peuple Danoises. Paris 1906.
- Mackeprang, Edv.:** De danske Kirkebygninger — 1909.
- Melsted, Bogi Th.:** Islandsk Bogfortegnelse for 1906—07.
- Mortensen, F. V.:** Fiskeri-Beretning for Aaret 1908.
- Neerup, J. P.:** Et Bidrag til Plantningssagens Fremme. Skive. 1909.
- Nielsen, Jørgen H.:** Stamtavle over Efterkommere af Christen Nielsen i Hjørring. — Mindestene over Vendelboernes Mærkedage og bekendte Mænd fødte i Vendsyssel. 1909.

- Nordahl-Olsen, Joh.:** Livet i Bergen ved Slutningen af det 17de Aarhundrede. Bergen 1909.
- Nordahl-Petersen, A.:** Danmarks Højskoler i Tekst og Billeder. Ringe 1908
- Nyrop, C.:** Den danske Enevoldsmagt og Lovene. — Københavns Skomagerlav 1509 — 4. Oktbr. — 1909.
- Olrik, H.:** Absalon. 1—2. Del. 1908—09.
- Opffer, Fr.:** Østsjællands Aarbøger. 9. Bind. Kjøge 1909.
- Rørdam, Valdemar:** Grønlandsfærd, et Skuespil i fem Handlinger. 1909.
- Schroeder, Knud:** Om Aareladningens Indflydelse paa Blodets Agglutinin-Holdighed. 1909.
- Tuxen, S. C. A.:** Maribo Amts Landbrug gennem Hundrede Aar, 1809—1909.
- Vasenius, Valfrid:** Huru bör ett skaldeværk tolkas? Helsingfors 1909.

Af andre, der har givet Bøger, nævnes:

Boghdl. **Anton Andersen:** Hinrichs Halbjahrs-Katalog 1908. I—II. — Deutscher Bücher-Katalog 1908—09. — Literarischer Sortiments-Katalog 1008—09.

Stud. mag. **Oskar V. Andersen:** Fr. Mistral: Min Oprindelse, Erindringer og Fortællinger overs. fra Provençalsk af Oskar V. Andersen. 1909.

Højskoleforst. **Jacob Appel:** C. J. Bergmann: Gotlandska skildringar och minnen. 2. uppl. 1901. — Betänkande angående ordnande af den lägre landbruksundervisningen. I—II. — Bull-Thornø og Ebbe Hertzberg: Det europæiske Landbosamvirke. 1900. — Hof- og Statskalender 1908. — Karen og Valdemar Jensen: Den anden Side og dansk Kristendom. Chicago 1909. — Jacob Knudsen: Livsfilosofi, spredte Betragtninger 1908. — Knud Rasmussen: Nye Mennesker. 1905. — O. fl.

Pastor **Fr. Bruun:** En ny fuldkommen Psalme-Bog, hvorudi findes 678 aandelige Psalmer, anden Gang til Trycken befordret af Chr. Cassuben. Kbh. 1675.

Búnaðarfjelag Íslands: Búnaðarit, 1—23 ár. Reykjavik 1887—1909.

Ingeniør **I. Kr. Danø:** A. Poulsen: Zement in Meerwasser. Kbh. 1909.

Dr. phil. **H. F. Feilberg:** P. T. Cleve: Om korallerna 1873. —

R. Jahn Nielsen: Mod Lyset, en Skildring. 1903. — W. T. Stead: Mr. Carnegie's conundrum.

Gyldendal Boghdl. Nordisk Forlag: Karl Mortensen: Litteraturudvalg for Gymnasiet. I.

Pastor A. Helweg: Otto Vaupell: Rigskansler Grev Griffenfeld, et Bidrag til Nordens Historie i det 17. Hundrebaar. 1.—2. Del. 1880—82.

Frk. Karen Helweg: Fr. Nansen: »Farthest North, being the record of a voyage of exploration of the ship Fram 1893—96. I—II. London 1897. Indb.

Redaktør H. Henriksen har atter i Aar sendt Biblioteket en Pakke Bøger paa over Hundrede forskellige Værker. Den ene Tredjedel var Bøger, de to Tredjedele Smaaskrifter, alt fra de sidste Par Aar. Det er mest Skønlitteratur og alle mulige Slags Smaaskrifter om Dagens Spørgsmaal.

Familien Høgsbro: Oldemors Erindringer. Odense 1908.

Udgiver Konrad Jørgensen giver et Eksempplar af alt, hvad der trykkes hos ham, Højskolebladet endog i tre Eksempl., deraf det ene indbundet.

Dr. phil. Marius Kristensen: Helgi Jónsson: Bygning og lif plantna. 1906. — Oscar Fredrik: Skrifter i urval. 1907. — A. Strindberg: Giftas 1—2. 1905. — Unionens Opløsning 1905, officielle Aktstykker udg. ved J. V. Heiberg. Kra. 1906.

Kungl. landbruks-akademien i Stockholm: Sveriges jordbruk vid 1900 talets början, statistisk kartverk utarb. af Wilh. Flach, H. Juhlin Dannfeeldt och Gust. Sundbärg. Stor Folio. Sthm. 1909. Indb.

Kungl. svenska vetenskaps akademien: Lex prix Nobel an 1901—1906.

Olaf Larsen: V. Birkedal Nielsen: Tjenestefolk. 1907.

Cand. theol. & polit. Even Marstrand: Svenska allmogehem, utg. af Gustaf Carlsson 1909.

Hof- og Ordens-Juveler A. Michelsen: E. Nystrøm: Guldsmed Anton Michelsen, hans Virksomhed og Slægtskabskreds. 1909.

Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet: Roskilde Domkirke, opmaalt under Ledelse af H. Storch, med forklarende Tekst af J. Kornerup. 1909. — L. F. A. Wimmer: De danske Runemindesmærker undersøgte og tolkede, Afbildningerne udførte af J. Magnus Petersen. 1¹ og IV². 1908. — En Pakke Indbydelsesskrifter.

Nationalmuseets anden Afdeling: Drikkehorn og Sølvtøj fra Middelalder og Renaissance ved J. Olrik, 1909. — Nationalmuseets anden Afdeling, Redegørelse for dens Virksomhed siden 1892 ved W. Møllerup. 1908.

Cand. jur. **Anders Pedersen:** Platon: Symposium, overs. af M. Cl. Gertz. 1907.

Rigsdagen: Ogsaa i Aar har Biblioteket ved **Emil Elberlings** Velvilje faaet en Del Bøger, der var udskudt af Rigsdagens Bibliotek. Ialt 31 Skrifter foruden nogle overkomplette, der bruges til Bytning.

Rigsarkivet i Stochholm: Svenska riksdagsakter jämte andre handlingar, som höra till statsförfatningens historia under tidehvarvet 1521—1718, 1—4. delen och andra serien. 1719—1800, I. delen.

Det Rønnenkampske Bogiegat: H. Bang: Udvalgte Fortællinger 1899. — Gustaf Fröding: Samlade dikter. I-II. — Franz v. Jessen: Egne jeg saa og Mennesker, jeg mødte. — E. A. Karlfeldt: Fridolins poesi och dalmålningar på rim. — Selma Lagerlöf: Niels Holgerssons underbara resa genom Sverige I-II og En saga om en saga och andra sagor. — Zak. Nielsen: Samlede Skrifter. 1—6. B. — Vilh. Bergsøe: Poetiske Skrifter. I—VII.

Mr. **E. Sadler**, Eastwood: Oxford and workings-class education. Oxford 1908.

Tandlæge **Axel Schrøder**, Militært Tidsskrift. 36. Aarg.

Selskab for germansk Filologi: Indr. Einarsson: Sværd og Krumstav. — Olaf Hansen; Oehlenschlägers Digte. 1903. — Einar Hjörleifsson: Fem Fortællinger fra Island. — Ny-islandsk Lyrik, Oversættelser og Studier af Olaf Hansen og nogle flere, ialt ni Skrifter.

Fysikus **Fr. Ulrik** har som sædvanlig sendt en Kasse Bøger og Smaaskrifter. Deriblandt er 26 større Bøger, der særlig omhandler Sønderjylland, Fredssagen og Naturstudium.

Urmagerlavet i København: Bering-Liisberg: Urmagere og Uhre i Danmark med en kort Fremstilling af Uhrets og Tidsfor-kyndelsens Historie. 1909.

For overflødige Dubletter og gamle Aviser, har Biblioteket tilbyttet sig i alt 25 Værker i 30 Bind, deraf 7 indb.

Følgende Tidsskrifter bliver Skolen frit tilsendt:

Árbok hins Islenzka fornleifafjelags. 1908. Reykjavik.

Betanisk Tidsskrift, udg. af dansk botanisk Forening, red. af L. Kolderup-Rosenvinge.

For Kirke og Kultur, udg. af Thv. Klavenes og Eivind Berggrav-Jensen. Kristiania.

Handelsskolebladet, Organ for alle Spørgsmaal vedrørende den unge Handelsstands teoretiske Uddannelse, red. af Niels P. Nielsen.

Meddelelser fra Udenrigsministeriet. 1909.

Nordisk Missions-Tidsskrift, ny Række, red. af Vilh. Sørensen og Ferd. Munck.

Nordisk tidskrift för vetenskap, konst & industri, utg. af Letterstedtska föreningen, red. af Oscar Montelius, G. Gran och H. Olrik.

Nordiska Museet, Fataburen, kulturhistorisk Tidsskrift, utg. af Bernhard Salin.

Samfundets Krav, socialt Tidsskrift, red. af F. Linderberg.

Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, udg. af Statens Planteavlsudvalg, red. af H. C. Larsen.

Tidsskrift for Vind-Elektricitet, udg. af Poul la Cour.

Varden, udgivet og red. af Oskar V. Andersen.

Verdandi, tidskrift för ungdomens målsmän och vänner. utg. af Anna Sandström och Lars Hökerberg.

Vor Fremtid, Tidsskrift for konservativt Nutidsarbejde, red. af Holger Jørgensen.

Meddelelser, Indbydelsesskrifter og Beretninger er tilsendt Skolen fra forskellige Højskoler, lærde Skoler, Foreninger, Selskaber og Stiftelser.

Følgende Blade bliver Skolen frit tilsendte: Aalborg Amtstidende, Aarhus Amtstidende, Agrar-Dagbladet, Andelsbladet, Bornholms Social-Demokrat, Dannevirke (Amerika), Dansk Budstikke, Dansk Folkestyre, Dansk Folketidende, Dansk Husflidstidende, Dansk Kirketidende, Dansk Landbrug, Dansk Ungdom, Den danske Biavls-Tidende, Den nye Tid, Die landliche Volkshochschule, Esbjerg Avis, Ferskvandsfiskeribladet, Folkebladet (Svendborg), Folkebladet (Vejen), Folkelæsning, Folkeskolen, Folkevennen, Fredericia Dagblad, Frit Ordskifte, Fyns Stifts Landbrugstidende, Fyns

Tidende (3 Ekspl.), För landtmannahem, Gartner-Tidende, Grenen, Göteborgs handels- och sjöfartstidning, Haven, Hede-selskabets Tidsskrift, Helsingør Avis, Hjem og Skole, Hjem-mets Blad, Hjørring Amtstidende, Hjørring Venstreblad, Hol-bæk Amts Dagblad, Holbæk-Posten, Horsens Dagblad, Hor-sens Social-Demokrat, Högskulebladet, Jydsk Husdyravl, Jydsk Morgenblad, Kallundborg Folkeblad, Kirkeklokken, Kirkelig Samler (Amerika), Kolding Avis, Kolding Folkeblad, Kors og Stjerne, Kvinden og Samfundet, Kvindevalgret, Københavns Kirkesag, Landbo-Dagbladet, Landmands-Blade, Langelands Folkeblad, Lolland-Falsters Folketidende, Maa-nedsblad for den danske Folkekirke, Mejeri- og Landbo-standen, Maribo Amtstidende, Middelfart Venstreblad, Mose-bladet, Mælkeritidende, Møens Dagblad, Nordsjællands Ven-streblad, Notes on Cooks, Nytt Kirkjublað, Randers Dag-blad, Randers Venstreblad, Ret, Ribe Amtstidende, Ribe Stiftstidende, Ringkøbing Amts Avis, Ringkøbing Amts Dag-blad, Roskilde Dagblad, Samvirke, Santal-Posten, Skive Folke-blad, Sorø Amtstidende, Stenografisk Tidsskrift, Stubbekøbing Avis, Sursum Corda, Syd og Nord, Sydjydsk Folkeblad, Søn-dagsbladet, Sønderjylland, The Periodical, Ugeskrift for Landmænd, Ungdommen, Ungdom og Idræt, Varde Folke-blad, Vejle Amts Folkeblad, Vendsyssel Folkeblad, Venstre-bladet, Venstres Folkeblad, Vestjyllands Afholds-Dagblad, Vestjyllands Social-Demokrat, Viborg Stifts Folkeblad, Vort Folk, Vort Landbrug, Østsjællands Folkeblad og Zions Ven.

SKOLENS REGNSKAB

FRA 1. MAJ 1908 TIL 30. APRIL 1909.

INDTÆGT:

Kassebeholdning 1. Maj 1908	Kr.	86.62
Pigeskolen Sommeren 1908.....	Kr. 5218.00	
Den udvidede Højskole i Vinteren 1908-9:		
Den kvindelige Afdel.	Kr. 10508.00	
Den mandlige	— 12873.00	
	— 23381.00	
		— 28599.00
Efterbetaling fra tidl. Aars Lærlinge	Kr. 177.00	
Efteraarsmøde.....	— 668.00	
		— 845.00
Leje af Værelser i Vinteren 1908-9.	Kr. 1756.00	
Husleje af to Lærere.....	— 600.00	
Gymnastikkursus for Kvinder i Aug. som Husleje.....	— 100.00	
		— 2456.00
Gaver:		
Lærer Østergaards og Hustrus Legat: Renter	Kr. 50.00	
R. Fengers Legat: Renter	— 120.00	
Cecilia Andresen.....	— 8.00	
Anni Colban, Helsingfors.....	— 5.00	
		— 183.00
Statsunderstøttelsen.....		— 14500.00
		<u>Kr. 46669.62</u>

UDGIFT:

Lønninger.....	Kr. 28398.00	
Varme, Rengøring, Kørsel, Aviser, Kundgørelser, Lægehonorar m. m.	— 4982.72	
Skat og Brandpenge.....	— 199.13	
		Kr. 33579.85
Bygninger og Boskab:		
Nyanskaffelser.....	Kr. 2000.00	
Reparationer	— 2058.41	
		Kr. 4058.41
Biblioteket.....	— 612.61	
		— 4671.02
Renter og Afdrag		— 7210.34
Henlagt til et Byggefond.....		— 1000.00
Kassebeholdning den 30. April 1909		— 208.41
		<u>Kr. 46669.62</u>

BRANDFORSIKRINGSSUMMEN:

Bygningerne		Kr 126228.00
Almindeligt Indbo for	Kr. 3500.00	
Bogsamlingen.....	— 10000.00	
Kakkelovne og Komfurer	— 2500.00	
Fysisk-kemisk Samling	— 3000.00	
Naturhistorisk Samling.....	— 1000.00	
Kunstværker og Billeder	— 2500.00	
		<hr/>
		— 22500.00
		<hr/>
		Kr. 148728.00

Paa Højskolen hviler en Gæld til Statskassen paa Kr. 53338.37.

LEGATER

KNYTTED E TIL ASKOV HØJSKOLE

Fru Charlotte Schrøders Mindelegat,

bestemt til Understøttelse af Elever paa Askov Højskole, særlig paa Sommerskolen.

1. Maj 1909 var Legatets Størrelse 5000 Kr., der indestaar i Vejen Sparekasse.

Lærer Østergaard og Hustrus Legat.

Renten af Legatet, 50 Kr. aarlig, er indgaaet i Skolens Kasse, tilsendt fra Skanderborg Amts Skolefond.

Rasmus Fengers Legat

er givet til direkte Støtte for Skolen. Legatet ejer 3000 Kr. i Kreditforeningsobligationer.

Morten Jørgensen og Hustrus Legat,

stort 2000 Kr., indestaar i Skolen, som for Renterne giver en fuld Friplads paa den almindelige Pigeskole om Sommeren

N. F. S. Grundtvigs Mindelegat,

stiftet 1883 af en »Norsk Højskoleven«, er paa 371,73 Kr., som indestaar i Vejen Bank.

Askov Biavlerfond.

Legatet er oprettet af »en Ven af Flid og Nøjsomhed«. Med Renter og Renters Rente er Fonden nu vokset til: 808,55 Kr., som indestaar i Vejen Sparekasse.

Renten kan, naar Summen er bragt op til mindst 1000 Kr., uddeles til Fremme af Biavl en i Jylland.

Viggo Ulriks Præmielegat.

Legatet ejer 1. Maj 1909 en Obligation paa 1000 Kr. og en Sparekassebog i Vejen Sparekasse lydende paa 231,38 Kr.

Som sædvanlig er der i Aaret 1908—09 udbetalt 40 Kr. i Præmier gennem Bestyrelsen for Dansk Andels Ægekspor t.

*Idet jeg paa Medlæreres og egne Vegne
takker for alle de Gaver, som der paa de
foregaaende Blade er gjort Rede for, maa
jeg endnu med oprigtig Paaskønnelse nævne
3000 Kroner, som af Lovgivningsmagten
er bevilget til Støtte for anden Vinters Lær-
linge, og som er uddelte af Skolens Be-
styrelse.*

Askov Højskole, Vejen, i Decbr. 1909.

JACOB APPEL.